

Ročník XXII.

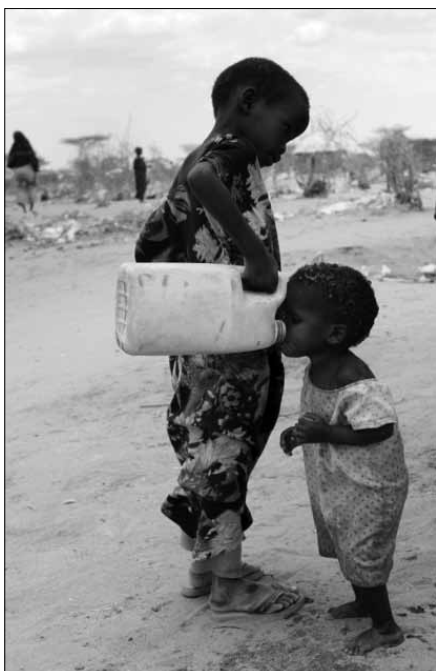
červenec - srpen 2013

číslo 7-8

*Na bočnom oltári Panny Márie sa nám vy-
liahli vtáčiky. Konkurencia poslaná Bohom.
Teším sa na prvý letecký deň. Bude veselo.*

Keď vrabce špinia na svätých,
je to ich údel.
Nie, oni nie sú zbabelí,
keď nevracajú úder.
Za dedinou či na moste
tí svätí dobre vedia,
že vrabce nie sú samy,
čo na hlavu im špinia.
Odpustia radi potupu.
Pochopia.
Nie sú jediní.
Aké to davy stoja pod krížom?
To Kristus krmí holuby.

Karol Lovaš

Úvodem

Kdo si dopřál dovolenou, udělal dobře. Před sto lety dovolená ještě nebyla zvykem. Prázdniny nebyly původně k odpočinku školáků, děti pracovaly celý den na poli a těšily se na školní rok.

Politici nám oddechnutí nedopřáli. Miloš Zeman je prohnáný, stále si rozšiřuje pole k autokratickému desetiletému vládnutí (musí troufnout předešlé presidenty). Před poslanci a veřejností ve sněmovně opět lhal, opět si určitá tvrzení vymyslel. Nepodceňme ho, poučme se z převzetí moci Kl. Gottwaldem v únoru 1948.

I V. Klaus výrazně vstoupí do politiky. Lidé tohoto druhu se moci nikdy nenabaží.

Mnoho poslanců nejen dlouhodobě neodvádí poctivou práci, řada hlasování je koupená. Tím více se musí zmužit občanská společnost, hlas veřejnosti je velice důležitý! Protest herců přinutil ministra Balvína vzít zpět odvolání ředitele Národního divadla.

V církvi ale hlasy lidu k nezávislému prošetření odvolání arcibiskupa Róberta Bezáka nepomohly.

Proč církevní představení mlčí k oslabování parlamentní demokracie? Proč neprotestují proti silicím protirómským projevům? Římský biskup František za nás zvedat hlas nebude.

/v

POUŤ A VODA

Moji známí na Moravě se hněvají, že papež František nechce přijet na velehradskou pouť. Chudák papež! Má jezdit po poutích, zatímco ho doma čeká spousta neodkladné práce: staletí se v církvi nic moc neměnilo. A jen těžko se bude měnit... Vždyť Kristus musel umřít, pokud chtěl věci změnit! Papež už u nás byl – a co to pomohlo? Někdo si ho vyfotografoval... Navíc – papež dobře ví, kolik taková jeho návštěva stojí daňové poplatníky peněz. Kdybychom se na to papeže zeptali teď po hrozných povodních, mohli bychom tušit, jakou by dal odpověď: chcete uctít apoštoly Cyrila a Metoděje? Dobře. Oni učili Slovany žít podle Krista. Ukažte, že jste to po 1150 letech nezapomněli. Vrací se vám v restituci pole a louky? Nabídněte je darem lidem zasaženým povodněmi, jako stavební parcely. Louky stejně nikdo neobhospodařuje. Pole moc nevynášejí. A budovy, prázdné a nevyužité, kláštery na vymření, pusté fary, věnujte

postíženým. Ať se tam prozatímne ubytují nebo je přestaví na bydlení. Jen ať utečou od vody! Dávno již, před 10 lety, to udělala představená Sester Gemma Urbanová. Krkonošský klášter v Albeřicích darovala YMČe a ten slouží k setkávání rodin, dům v Žirčích zase věnovala pro hospic lidí s roztroušenou sklerózou. To by měl papež František radost! Výročí sv. Cyrila a Metoděje by se tak uctilo víc než novým sousoším, víc než oslavou na pouti velehradské.

Jan Rybář

Po žních

V podzimním větru
pohnula se stěbla
zapomenutá na polích
u Božích muk
s Kristem bez hlavy.

Tomáš Kaválek

JAK TO JE?

Slavili jsme Večeři Páně v evangelickém kostele. Po požehnání jsme s kolegou vyšli ke dveřím a loučili se s odcházejícími.

Milá a úctyhodná právnička se ptala: „Máte ciborium? Co uděláte se zbylými hostiemi?“ Večer jsem se ptal: „Paní doktorko, nezatěžujete se zbytečnými starostmi? Kontrolujete lékaře, jestli správně naordinoval léky, zedníka, zda dal do malty dost cementu nebo práci učitele? Máme kontrolovat vaši práci?“

Dospělý si volí lékaře, právníka, stavební firmu, hospodu, církevní shromáždění, Kaifáše, Ježíše nebo Zemana.

Nekontrolujeme dospělého, zda zná svůj krevní tlak, chodí-li do manželské nebo pedagogické poradny. Nezkoumáme, proč někdo přijal pozvání k Ježíšově hostině, zda a nakolik je mu Eucharistie pokrmem k životu věčnému nebo důvodem k odsouzení. Nesoudíme, zda druhému boží slovo v jeho životě přináší úrodu 30%, 60% nebo 100%. Dospělý přijal odpovědnost za sebe, ne za kohokoliv.

„Kdo mě ustanovil nad vámi soudcem nebo rozhodčím?“, řekl při určité příležitosti jeden rabi.

Paní doktorka je velice slušná, nekritizovala anonymně ani po straně. Ale zdánlivě zbožnou starostí se nechává odvést od podstatného: od žasnutí nad největším zázrakem - sjednocení s Ježíšem a bratřími. Tento zážitek z kostela si máme odnést na co nejdéle. /v

PRVOTNÍ SKUTEČNOSTÍ CÍRKVE JE MÍSTNÍ SPOLEČENSTVÍ

S prof. Thomasem Prüglem, vedoucím katedry církevních dějin Katolické teologické fakulty Univerzity ve Vídni, jsme hovořili o nevyrovnaném vztahu církve univerzální s církvemi místními i o papeži jako supervizorovi, a nikoli všemocném monarchovi.

V jakém stavu nacházíme katolickou církev v druhé dekádě 21. století?

Aféra Vatileaks, čísla ukazující, kolik je v Evropě návštěvníků bohoslužeb, kolik je v církvi mladých aktivních lidí, nebo kolik mužů se hlásí do semináře – v tom všem můžeme vidět znamení krize církve. Pokud se ale na tuto situaci podíváme s odstupem, lze konstatovat, že podobné krize byly vždy součástí církevních dějin.

Kde spatřujete obzvláště bolestná místa církve?

Upozornil bych například na krizi moci ve Vatikánu: Model tamního vládnutí je snad ten nejkonzervativnější a zároveň i nejzakonzervovanější způsob vlády v moderní společnosti. Zároveň jde také o nejstarší instituci, kterou v západní civilizaci máme. Vatikánské vládní mechanismy jsou velice pomalé a ovlivněné relikty z minulosti, mezi které patří i monarchický ráz vlády.

Ve Vatikánu je zapotřebí zavést administrativní profesionalismus: nyní jsou jednotlivé úřady, které můžeme přirovnat k ministerstvům, vedeny kardinály. Výběr kardinálů

na tyto posty ale není založen na odborných expertízách, zkušenostech kardinálů nebo na základě vize potřebných inovací té které oblasti. Stále převládá velice hierarchický model přidělování funkcí na základě zásluh. Navíc jakmile je kardinál jednou jmenován do některé z vysokých funkcí, nemůže být odvolán, což není vždy výhodné. Moderní vlády jasně ukazují, že je-li k dispozici lepší člověk pro danou funkci, měl by se jí také ujmout.

Takové změny by ani nevyžadovaly zásadní posuny v rámci práva. Vyžadovaly by pouze otevřenost a určitou přípravu na nové uchopení věci v rámci instituce, která ze své podstaty musí být mezinárodní, a nikoli pouze italská, a tedy lokální.

Dozrál již v církvi na takové změny čas?

Myslím si, že někteří lidé ve Vatikánu by tyto změny raději udělali dnes než až někdy v budoucnu. Problémem ovšem je limitovaný počet lidí, kteří jsou k dispozici. Ve Vatikánu je zapotřebí mezinárodních úředníků, stejně jako jsou zapotřebí například v Evropské unii. Potřebujete tam mít ty nejlepší lidi z každé země. Teoreticky tomu tak je i ve Vatikánu, ale místní církve bohužel do Říma neposílají právě ty nejlepší zástupce. Tento trend je do jisté míry pochopitelný: Biskup prostě nepoše do služeb mezinárodní církve své nejlepší lidi, protože je potřebuje sám pro sebe, to je jasné.

Jaká je pozice místních církví ve vztahu církvi univerzální?

Už druhý vatikánský koncil říká, že když hovoříme o místní církvi, hovoříme na prvním místě o teologické realitě. To koncil říká velice důrazně. Církev jako taková existuje na základě společenství církví. Prvotní realitou církve je tedy vždy církev místní. Církev je v Praze, v Římě nebo New Yorku, v té či oné konkrétní farnosti. To jsou místa, kde se cír-

kev skutečně „děje“. Samozřejmě, že je církev a křesťanství globálním fenoménem, ale prvotní skutečností církve je skutečně místní společenství.

Tento teologický pohled na církev je zapotřebí uvést do praxe i v rozměrech administrativních a mocenských, kdy by místní církve měly mít větší odpovědnost za svá rozhodnutí.

Bohužel zcela chybí rovnováha mezi místní a univerzální církví. V ideálním případě by totiž instituce papežství i kurie měla být ve službě lokálních církví, jak o tom hovoří koncilní dokumenty. Ve skutečnosti ale místní církve dostávají příkazy a nařízení z centra. A to se rozhodně musí změnit.

Kde jsou kořeny závislosti místních církví na vatikánské centralizované moci?

Původ tohoto stavu můžeme spatřovat hluboko v minulosti. Již od středověku se vyvíjelo kanonické právo, které bylo velice úspěšné a jemuž vděčíme za spoustu dobrých věcí. Nicméně kanonické právo díky své dynamice zabraňuje rozvoji nových tendencí.

Centralistický aspekt církve je na druhé straně velice důležitý pro místní církve, které jsou slabé a ohrožené. Tak tomu bylo například u církví za komunistického režimu, které potřebovaly opravdu maximální podporu církve univerzální. Jakmile ale ohrožení pomine, u místních církví dojde k procesu sebeuvědomění i nárůstu sebevědomí a takové místní církve si pak zaslouží i možnost nést větší míru odpovědnosti.

V čem pak spočívá specifičnost papeže jako prvního mezi biskupy?

Kolegialita biskupů vyrůstá z myšlenky katolické církve jakožto společenství místních církví. Biskupové reprezentují jednotlivé místní církve, jsou za ně a za jejich život zodpovědní. A tím, že jsou členy společenství biskupů, vlastně garantují, že jejich místní církve je součástí církve katolické. Podle mě je pak papež garantem jednoty. Místo aby se choval jako monarcha, by měl být jakýmsi supervizorem místních církví. Měl by být moderátorem, který ale má i moc zasáhnout, pokud se děje něco špatného. Papež je zodpovědný za jednotu církve. Ale jednotu v mnohosti a v různorodosti, což je velice náročné.

Jednota je v současné katolické církvi ovšem často pojímána spíše jako uniformita.

Uniformita je svůdná, velice působivá i důležitá. Katolický kostel poznáte na první pohled v kterékoli zemi na světě. Můžete jít do kostela třeba v Číně, a aniž byste hovořili tamním jazykem, můžete se účastnit bohoslužby. A to jen díky uniformitě katolické církve.

Uniformita ale není sama o sobě hodnotou. Od druhého vatikánského koncilu víme, že pro opravdové uskutečňování katolické víry jsou jednotlivé kultury důležité.

Katolická víra není nějakou izolovanou skutečností, která k nám spadla z nebes, ale vždy vyrůstá z konkrétní kultury. Proto se v případě katolické církve musí jednat o jednotu v mnohosti, nikoli o jednotu uniformní.

Lukáš Jirsa, *Universum* 2/2013

ARCIBISKUP ZOLLITSCH A ODBORNÍCI VYZVALI K JÁHENSKÉMU SVĚCENÍ ŽEN

Arcibiskup Robert Zollitsch

Čtyřdenní teologické konference v Němecu se zúčastnilo na 300 odborníků. Na závěr vyzval freiburgský arcibiskup a předseda německé biskupské konference Robert Zollitsch k vytvoření speciálního úřadu pro diaconát žen. V budoucnu by tato změna mohla například znamenat, že jáhenky by mohly vést obřady křtu či manželství, které se konají mimo mši, uvádí server Thelocal.de.

Podle arcibiskupa je cílem prolomit dosavadní tabu o tom, že ženy nesmějí přijímat nižší stupeň kněžského svěcení. Církev podle něj může přijetím reforem pouze znovu získat důvěryhodnost a sílu. Atmosféru konference popsal jako otevřenou a svobodnou.

V katolické církvi je jáhenské svěcení prvním stupněm služebného kněžství. Úkolem jáhna je především „hlásat boží slovo“. To znamená např. předčítat z evangelia při liturgii, křtít, oddávat, pohřbívat a vyučovat. Může mít na starost též charitativní službu či administrativu, správu farnosti.

Jedním z dalších návrhů konference je požadavek umožnit znovusezdaným rozvedeným párům umožnit větší účast v životě církve jako je například jejich účast ve farních radách. Účastníci konference diskutovali také o jejich možnostech přijímání svátosti eucharistie a smíření.

„Je pro mě důležité, bez oslabení posvátnosti manželství, přijímat tyto muže a ženy uvnitř církve s pocitem respektu a domova,“ uvedl Zollitsch.

Návrhy zatím zůstávají v oblasti návrhů a spekulací bez jasného časového rámce v jakém by mohly být zavedeny.

K této nejnovější německé iniciativě zatím Svätý stolec nevydal žádné oficiální stanovisko.

Christnet 5.5.2013

PRAVDA JE VIAC AKO POSLUŠNOSŤ

Objevili jsme půl roku starý rozhovor s arcibiskupem Róbertem Bezákem pro Maďarský časopis.

Pomaly tomu bude už pol roka, že odvolali z úradu trnavského arcibiskupa, Róberta Bezáka. Odvtedy sa ohlásili jeho prívrženci aj odporcovia, predstavitelia svetského

aj cirkevného života, dokonca aj samotný pápež. Mlčala len osoba, ktorej sa to týka, pretože je odsúdená na nemotu, a pretože to vnímala tak, že udalosti má urovnať nie s verejnosťou, ale v prvom rade so sebou samým a svojimi predstavenými. Dlhé mlčanie prerušil po prvýkrát na našu žiadosť – zdrvujúco úprimne vypovedá o svojej samote, o bolesti, ktorá nahlodáva telo i dušu, o viere, ktorá bola skúšaná a posilnená, ale aj o pochybnostiach a sklamaníach. Nie preto, aby súdil /obviňoval, ale aby povzbudil tých, ktorí mali účasť na podobnom ponížení.

Odkedy ste opustili arcibiskupský úrad, úplne ste sa utiahli do ústrania, len iní rozprávajú o Vás. Ako plynú Vaše dni?

Prázdnou. Nikomu nepravím tento pocit, lebo vo veku 52 rokov človek nepočíta s možnosťou, že sa stane z jedného dňa na druhý zbytočným. Kto sa dostane vysoko, a zrúti sa do hĺbky, preňho je potom veľmi ťažké sa niekam začleniť. Toto nezávisí od mojej hrdosťi; úrad, ktorý som zastával, si tiež vyžaduje úctu, človek musí bilancovať, čo podstupuje.

Teraz ste sa dostali do tej divnej situácie, že ste arcibiskupom bez arcibiskupstva, dôchodcom bez dôchodku.

A takým kňazom, ktorý v tejto krajine nikde nemôže slúžiť sv. omšu. Nechcem žiadneho zo svojich oltárnych spolupratrov dostať do tej nepríjemnej situácie, aby sa musel svojho biskupa pýtať, či ma môže vpustiť do svojho kostola. Darmo som biskupom, ktorému podľa cirkevného kódexu prináleží prvenstvo, ten fakt, že ma zbavili úradu, vnímam ako stigmu.

Neslúžite sv. omše ani ako výpomocný duchovný v Radvani?

Toto vôbec nikto nemyslel vážne. To miesto som dostal len preto, aby som mal z čoho žiť, lebo som ešte nedosiahol dôchodcovský vek. Jedni nemecké noviny vnímali ako chybu prekladu, že som výpomocným duchovným, písali, že ma zaiste vymenovali za pomocného biskupa, veď biskupa nemožno až takto degradovať. Nie úrad, nie hodnosť ľutujem; bolí ma, že mi pošliapali česť. Na Slovensku sa už nemôžem postaviť pred veriacich, aby som im kázal o Bohu, pretože som sa stal osobnosťou, ktorá rozdeľuje verejnosť. Kamkoľvek idem, rozdeľta sa ľudia na dve skupiny – na tých, ktorí mi veria, a na tých, ktorí mi neveria.

Toto má aj druhú stránku: tam, kde by ste slúžili sv. omšu, by prichádzali dav, lebo ste sa stali symbolom.

Ani toto nechcem, a zrejme ani moji spolupratvia v biskupskej službe. Som kňazom, nie som ani hrdinom, ani revolucionárom, robil som len to, čo mi diktovalo svedomie. Medzi zahanbením a pozdvihnutím je len veľmi krehká hranica, a ja nechcem ustavične balansovať na hrane. Preto som sa radšej utiahol do ústrania.

Ako sa dá spracovať, vydržať takéto pokorenie / poníženie?

Veľmi ťažko. Nikdy by som si nebol myslel, že myšlienka vie tak veľmi bolieť, že nedovolí človeku ani spať. Často sa neviem ani

nadýchnuť, tak mi zvierajú srdce, na vlastnej koži pociťujem, že niet toho dušeného utrpenia, ktoré by nezanechalo stopy aj na tele. Je to také, ako keď silnými rukami formujú hlinu, a ona sa poddá. Vstúpil som do tých kruhov s tou naivnou vierou, že tí, ktorí ma vyvolili, vedia, kto som, aký som, a chcú, aby som spravil, čo som mal spraviť. Nebolo tomu tak. Ne protestoval som proti svojmu odvolaniu, nemám žiadne právo na trnavský arcibiskupský stolec, tak ako ma vyzdvihli, takisto ma mohli aj sotiť dole. Chcel som vedieť len jednu jedinou vec: čím som sa prevínil? Ak som bol dobrý v r. 2009, teraz prečo nevyhovujem? Pretože človek sa medzi 49-52 rokom života už nemení natoľko, aby spôsobil prevrpenie.

Nemôže byť, že keďže ste predtým pôsobili ako rehoľník v reholi, tak ste jedno-ducho nevideli, koľkými komplikovanými záujmami je presnovaná cirkev vo svete?

Prišiel som z jednoduchšieho, prehľadnejšieho prostredia, kde sa mohlo otvorene komunikovať, nebola potrebná diplomacia v ústraní. Toto považujem za nehodné cirkev, myslím si, že vyjednávanie a dohadovanie je vecou politikov. Prostredie bolo dané, ale ja som sa nechcel zaradiť, pretože som vedel, že by ma zničilo. Nestal som sa kňazom preto, aby slúžil moci a peniazom.

Mnohí aj z radov Vašich prívržencov tvrdia, že ste mali byť opatrnejší, mali ste si zohnať spojencov, uvedomiť si, že cirkev je pomaly sa hýbajúca organizácia.

Ale kde je hranica opatrnosti? Tam, kde človek zjednáva, uzatvára kompromisy, a seba samého klame tým, že je pánom situácie? Vír skôr či neskôr strhne každého, preto som nechcel vstúpiť do tejto rieky. Verejne som vyhlásil, že chceme sedieť pri jednom stole len s takými ľuďmi, ktorí predtým mnou nič neskrývajú, a nespriahnu sa proti mne za mojím chrbtom, pretože nie som fanúšikom pokrytectva. Ak je toto moja vina, že nie som kolegiálny, prijímam.

Podľa listu, ktorý zaslal pápež slovenským biskupom, toto bol dôvod.

Odlahlo mi, keď som sa o tom dočul. Tí, ktorí sa spriahli proti mne, nemohli predsa ísť do Ríma s tým, že som spreneveril financie, že som žil ako bonviván, že podporujem homosexuálov, pretože toto sa nedá dokázať. Ani to nemali odvahu povedať mi do očí, že ma nevedia prijať, lebo toto je príliš detinské. Preto ma obvinili s tým, že som nahlodal jednotu, a tým mi preťali aj ďalšie možnosti.

Nedostali žiadnu možnosť ani pre prípad, že by ste dobrovoľne odstúpili?

Nie, toto ani neprichádzalo do úvahy, a teraz už chápem prečo. Kto by chcel takého nuncia alebo pomocného biskupa, ktorý nie je kolegiálny, s ktorým sa nedá spolupracovať?

Našiel sa medzi slovenskými biskupmi jeden, ktorý Vás vyhľadal, aby sa spýtal, ako sa máte?

Žiaden. Toto ma bolí najviac. Tvrdia, že sú mojimi priateľmi, a že sa za mňa každý deň modlia, ale ani netušia, kde som. Nenašiel sa medzi nimi ani jeden, ktorý by sa posta-

vil – „áno, ja ho poznám, a verím mu“. Aj preto patrí všetka moja úcta tým mojim spolubratom v kňazskej službe, ktorí sa ma ujali, a teraz znášajú následky svojho kroku. Máme rok viery: nie je tento príbeh aj o tom, že nezačneme hneď po prvom slove pochybovať o tom, koho sme poznali ako čestného človeka, a počúvame svoje srdce? Z Trnavy som odišiel tak, že nemám absolútne žiadne zázemie, pretože aj v reholi, aj na arcibiskupskom úrade som sa venoval nie otázke budovania si zázemia. A tí, od ktorých by sa toto očakávalo, nikto z nich mi nepodal ruku. A pritom aj Svätý Otec im písal, „stojte pri ňom“. Som odkázaní na pomoc cudzích, na pomoc takých ľudí, ktorí nežijú príkladným kresťanským životom, ale majú cnosť spolucitenia, pretože už boli tiež ponížení.

Je potrebné, aby človek okúsil utrpenie na to, aby ho dokázal pochopiť?

Toto učenie nemôže byť len teoretické, je k nemu potrebná aj skúsenosť. Pred mnohými rokmi sa mi pretrhla Achilovka, dlho som chodil s barlami, a vtedy som si uvedomil, koľko ľudí chodí s barlami. Tak ako som vtedy pochopil aký problém predstavuje čo len jeden schod alebo trochu vyšší obrubník, tak teraz chápem, čo znamená úplná izolácia.

Stratili ste veľa priateľov?

Mnohí spomedzi tých, o ktorých som si myslel, že sú mojimi priateľmi, nechceli mať účasť na mojom utrpení, toto chápem. Nevedeli, čo ich čaká, keď sa ku mne pridali na začiatku, a ich priateľstvo trvalo dovtedy, kým som so mnou delili o moje dobro. Ani Ježišov kríž neniesli jeho učeníci, ale Šimon Cirenejský. On im to však nevyčítal, ale po vzkriesení ich pozdravil: „Pokoj vám.“

To, čo sa s Vami stalo, je aj preto zarážajúce, lebo si v takýchto situáciách uvedomujeme, že žiadna pozícia nie je istá: v priebehu okamihu môžeme stratiť všetko. Dá sa na to predpripraviť?

Človek nemôže žiť tak, že sa pripravuje na zlé, že nikomu nedôveruje, ničomu sa nevie tešiť. Koho však postretne nešťastie, nevie hneď myslieť na to, že mu to môže byť na osoh.

Aj Kristus potil krv v Getsemanskej záhrade, bolestne vykrikoval na kríži: „Otče, prečo si ma opustil?“ Nehovoril, že „nevadí, o tri dni aj tak vstanem z mŕtvych“. Utrpenie je vždy aktuálne, nevieme sa pred ním ubrániť. Práve to by bolo potrebné, aby bolo mementom pre tých, ktorí ho spôsobujú, pretože je ich zodpovednosťou, ak trpiaci človek nevládze znášať ťarchu svojho utrpenia. Verím, že Boh aj takéhoto človeka zahrnie svojim milosrdenstvom, a nebude mu počítat za hriech, ak

nevyrúči, a padne.

Vatikán tvrdí, dôvody Vášho odvolania nezverejní, aby Vás ochránil. Počúvajúce toto, čo to robí Vás s mužskou hrdosťou a kňazskou poslušnosťou?

Moja duša protestuje, pretože osočovanie nie je možné poprieť. Ako mám dokázať, že moje slová vytrhávajú z kontextu, nechodil som do verejných spŕch, nekamarátil som sa s homosexuálmi? Toto celé je natoľko nehodné, že by som sa vedel ochrániť len tak, ak by som si aj ja niečo vymyslel. Nazrel som do tak hlbokkej studne plnej tajomstiev, že mi ešte teraz behajú zimomriavky. Toto mi oveľa viac tlačí dušu ako poníženie, ktorého sa mi dostalo; ale mlčím, lebo pre mňa nie je zadosťučinením zahanbenie cirkvi. Zmyslom kresťanského života nemôže byť pomsta. Ani Kristova veľkosť nespočívala v tom, chodil po vode, že vzkriesil Lazára, ale že sa nechal zviazať a pribiť na kríž. Podrobil som sa vôli cirkvi, pretože verím tomu, že dotyční prídu na to, že nie toho treba trestať, kto pomenuje veci, ale toho, kto spôsobuje zlo.

Kde je hranica poslušnosti?

Určia ju tí, ktorí sú pri moci. Ich trpezlivosť, otvorenosť, cit pre pravdu. Ak povedia, že treba prijať, čo vravia, tak tam je hranica. Pre človeka dnešnej doby však už nie sú príkladom svätí, ktorí v tichej pokore trpia všetko poníženie, ale mučeníci obetujúci svoj život za pravdu. Pravda je vždy viac, je dôležitejšia ako poslušnosť.

Priebieha diskusia v cirkvi o tom, ako by sa mohla stať prehľadnejšou, bližšou človeku?

Nepriebieha. Vidím to tak, že hlavnou líniou je, že špinu treba zakryvať, pretože ak sa prevalia neprijemnosti, cirkev stratí svoj kredit. Pritom však stratu kreditu spôsobuje práve to, že mlčíme aj o verejných tajomstvách. Strácame tým premýšľajúcich ľudí, ktorí veddia ako funguje svet, a práve preto očakávajú od cirkvi viac čestnosti, otvorenosti, veľko-

rylosti.

Boli ste v arcibiskupskom úrade jeden rok, keď ste pri jednom našom rozhovore povedali toto: vysoká pozícia robí človeka osamelým. Teraz prežívate inú osamelosť.

Nikdy som ešte nebol tak sám. Trochu som sa aj zľakol toho, ako veľmi sa mi páči samota. Nevyhľadávam spoločnosť ľudí, lebo ma unavuje, keď musím rozprávať o tom, čo už aj tak nemôžem zmeniť. Najhoršie je, keď vidím, ako veľmi to poznačilo mojich súrodencov a rodičov. Môj osemdesiatročný otec ma povzbudzuje, pritom by to malo byť naopak. Málokto si uvedomuje, že ak sa niekomu ubližuje, nespôsobujú bolesť len jemu, ale aj tým, ktorí ho majú radi.

Prekvapilo Vás, koľko inteligencie, davy veriacich sa za Vás postavili?

Prekvapilo ma to, a dojalo ma to. Pre mňa je to dôkazom toho, že ľudom nie je jedno, čo sa deje v cirkvi, majú očakávania, ideály. V tomto zmysle musím byť vďačný tiež za to, že mi Pán dal tento kríž, lebo ho možno unesiem, a budem vedieť osloviť aj iných, aby sa na základe môjho príbehu zamysleli aj nad svojím životom.

Ak veríme, že sa nič nedeje zbytočne, aké závery by sme mali odniesť z tohto príbehu?

To, že ak niekoho v našom okolí obvinia, nesmieme sa mu hneď otočiť chrbtom, lebo milosrdenstvo potrebuje najviac ten, kto si ho na prvý pohľad zaslúži najmenej. V tomto je príkladom Kristov život, a priznávam, že teraz čítam inými očami aj Bibliu. V každom príbehu hľadám podobnosti, záchytné body. Chcel by som veriť, že mi bude táto skúsenosť na osoh, a že ju budem vedieť aj zúročiť.

To, čo ste prežili, otriaslo Vašou vierou?

Zmenilo ju. Prehĺbila sa, skrehla, lebo som si uvedomil, aký som krehký. Doteraz som bol tým, kto mal možnosť pomáhať, a teraz som sám odkázaný na pomoc, a toto sa veľmi ťažko prijíma. Hľadám v sebe pokoru, veď kto som ja, aby som povedal, že som si toto nezaslúžil? Pán pozná moje

myšlienky, moje vnútorné boje, možno považoval za dobré, aby ma podrobil skúške. Aj vtedy som to tak pociťoval, keď mi oznámili, že ma vysvätia za arcibiskupa. Pred očami sa mi prehral celý môj život, hľadal som body, ktoré by ma oprávňovali na takúto vysokú pozíciu. Po páde komunizmu som precestoval západnú Európu a USA, videl som, akí sú tam otvorení predstavitelia katolíckej cirkvi. Pochopil som, že sa svet zmenil, a aj to, že s ním musíme držať krok. Myslel som si, že

je mojou úlohou, aby som vniesol do týchto kruhov nové, nie provinčné myslenie. Dúfal som, že aj v slovenskej katolíckej cirkvi odzvonilo základnému postoju „svoje si nedáme, cudzie nechceme“. Mýlil som sa.

Ako si predstavujete svoju budúcnosť?

Neostanem na Slovensku, lebo nechcem, aby sa zvyšok môjho života točil okolo tejto témy. Zvažujem, že budem pokračovať v štúdiách morálnej teológie v Ríme, aj keď cítim, že po päťdesiatke by už malo byť moje miesto niekde inde, a nie v školskej lavici. Aj inde sa rysujú nejaké možnosti, ale nebude ľahké začať odznova. Ešte som len na začiatku, ešte sa ma často zmocňuje zúfalstvo, že toto už bude vždy takto, že nikdy neprelomím bariéru odlúčenosti.

Očakávate, že sa Vám dostane satisfakcie, že uznajú, že Vás nespravodlivo obvinili?

Viem, že musím objaviť svoj vnútorný pokoj a svoje miesto, ale to nie je iba mojou úlohou. Aj cirkvi sa musí podieľať na tomto procese, musí sa ku mne priznať, ukázať, že je iná ako nejaký veľkopodnik, v ktorom keď odvolajú vedúcich, už sa o nich nestarajú. Ja som tomuto spoločenstvu obetoval svoj život, nemôže sa tváriť tak, ako keby sa jej to netýkalo.

Ak cirkevní predstavitelia odkopli niekoho zo svojich vlastných radov, s čím môžu počítať obyčajní smrteľníci, tí, ktorým sa nedostal dar viery?

Často si kladiem otázku, či sa nestala katolícka cirkvi elitnou spoločnosťou, ktorá prijíma len dokonalých, ale stačia jej aj formality. Ako keby sa o tých, ktorí sú rozvedení, ktorí žijú vo voľnom zväzku, nechodia do kostola, ani nestarala. Aj tých treba oslovit', všimnúť si to, čo je v nich dobré. Pri poslednom súde sa nebude kľásť na váhu, koľko sme sa modlili, ale to, či sme podali pohár vody smädnému. Vždy je príležitosť na obrátenie, aj Ježiš na kríži sa obrátil na lotra, ktorý banoval svojimi hriechy, a povedal mu: „Ešte dnes budeš so mnou v raji.“

Onedlho budú Vianoce. Máte v sebe pokoj, radostné očakávanie?

Vianoce strávim so svojou rodinou, bude to také, ako keby som sa vrátil v čase. Pekné, ale aj bolestné, pretože pre mňa Vianoce nie sú o štedrovečernej večeri a rozbaľovaní darčiekov, ale o tom, že môžem sprostredkovať ľuďom radostné čakanie na Ježiša. Adventné konferencie, koncerty, omše, stretnutia, všetko to, vďaka čomu sa sviatok dostáva do srdca. Sem nepatria len Vianoce, ale aj všetko ostatné, čo som začal, čo som naplánoval. Toto všetko sa pre mňa stratilo.

Keď ste v modlitbách sám s Bohom, o čo ho prosíte?

Silu, aby som vydržal, čo mi nameral. Vnútorný pokoj, aby som dokázal žiť s touto skutočnosťou, a aby som pochopil, na čo to bolo dobré. A vieru, že ešte príde niečo, čo dá môjmu životu zmysel.

Mária Vrabec, týždenník Vasárnap,
22.12. 2012 – 4.1. 201

ŘÍMSKÝ BISKUP FRANTIŠEK z Rio de Janeiro:

Od Světových dní mládeže očekávám, že budeme hluční, chci, aby lidé v diecézích vyšli ven, chci cirkvi v ulicích.

Přeji si, abychom se bránili všemu tomu, co je světské a pohodlné, abychom se střežili uzavřenosti do sebe – do svých farností, internálních škol a institucí. Ty všechny musí ze sebe vyjít, protože jinak se změni v nevládní organizaci, a tou církev nemůže být. Kéž mi biskupové a kněží prominou, jestli bude někdo moc vyrušovat. Děkuji jim za všechno, co pro budoucí moci udělat.

Neřeďte víru. Čtěte blahoslavenství a 25. kap. Matoušova evangelia o posledním soudu.

Děkuji vám za vaši blízkost. Rád bych vám byl trochu blíže, ale z bezpečnostních důvodů nemohu. Cítím se tady jako zavřený v kleci a přiznávám, že to není pěkný pocit. Ze srdce vás prosím o modlitbu.

Naše civilizace přešla ke kultu boha peněz. Nepouštíme ke slovu a k činu staré lidi. Mladí lidé nezažili důstojnost práce, protože práci nemají. Mladí lidé musí vyjít a bojovat za hodnoty, zatímco starší lidé musí mluvit – musí učit a předávat moudrost národů. Nesmí se vzdát tohoto předávání národních dějin, spravedlnosti a paměti. Mladí lidé se nesmí stavět vůči starým do opozice, ale mají jim naslouchat.

František řekl biskupům a kněžím k textu: „Poklad máme v hliněných nádobách“ (2 Kor 4,7): „Pro nás všechny, zasvěcené osoby, řeholníky, kněze i biskupy, je společný jmenovatel toto: „Obdrželi jsme dar, a všichni jsme hliněnými nádobami“.

Je důležité jít vpřed i s tímto vědomím, protože v něm stále ztrácíme rovnováhu. V dějinách církve se stále objevují muži a ženy, kteří obdrželi tento dar; vědí, že jsou hliněnými nádobami, ale ve svém životě postupně zapomenou, že jsou křehcí a že dar, který dostali, je tak velký. Hrozí nám nebezpečí, že časem ztratíme potřebnou rovnováhu. Jsme pokoušeni svou hliněnou zdobit a parádit - tím začneme obelhávat sami sebe a myslet si, že patříme „do lepší kategorie“. Podobáme se pak apoštolům Jakubovi a Janovi, kteří chtěli, aby Ježiš posadil po pravici a po levici ve svém království. Lehko podlehneme světské hře, která zapomíná, že jsme z hlíny, a toužíme po určité prestiži a autoritě ve skupině Dvanácti. Tak vzniká kariérizmus, působící v církvi mnoho zla. Ježiš říká: „Panovníci vládnou národům, podrobují si je a poroučí jim. Mezi vámi tomu tak ale nemá být. Vy jste služebníci, máte sloužit“. Nezapomeňme na Ježišovu velikost a na vlastní hliněné nádoby.

V den svátku sv. Jáchyma a Anny František kázal: Staří lidé jsou dobrým vínem společnosti. Dědové a babičky velice myslí na budoucnost svých vnoučat, přejí jim to nejlepší.

Mysleme dnes na naše prarodiče, na všechno dobro, které pro nás chtěli, když jsme se narodili, a na moudrost, kterou nám předali, protože prarodiče mají předávat moudrost jako dědictví. Prosme Pána, aby požehnal našim dědům a babičkám: oni byli články našeho života.

Hledejme moudrost boží. Kéž se staneme dobrým vínem, které stárnutím vyzrává a je stále lepší. Špatné víno ale stárnutím kysne. Kéž stárneme k moudrosti, abychom ji mohli předávat. A také prosme o milost, abychom nezačali věřit tomu, že dějiny končí s námi. S námi ani nezačaly, dějiny jdou dál. Prosme o trochu pokory, abychom i my byli články pevného řetězu života.

K hlásání evangelia jsou posláni všichni věřící, nejen kněží a zasvěcené osoby. Být mi-

sionářem nutně neznamená opustit svou zem, svou rodinu, své přátele. Ale prvním místem evangelizace je náš vlastní domov, prostředí, kde studujeme nebo pracujeme, naše rodina a naši přátelé.

Mějme odvahu jít proti proudu dnešního světa, který si nevíšimá potřebných nebo nechtěných. Podporujeme civilizaci skutečně lidsky, která stojí na setkávání, na přijetí všech, na solidaritě a bratrství mezi lidmi.

V tom nás vede pokorná a šťastná jistota toho, kdo byl nalezen, dostižen a proměněn Pravdou, kterou je Kristus.

Lidé, kteří ve svém národě zastávají zodpovědné úlohy, jsou povoláni, aby šli vstříc budoucnosti „s klidným pohledem toho, kdo dokáže vidět pravdu“.

K čtyřsetčlenné Brazílské biskupské konferenci František mluvil o potřebě „pastoračního obrácení“ a probuzení „misionářského zápalu“ každého Pánova učedníka. Také upozorňoval na pokušení, kterým je vystavováno misionářské poslání Pánova učedníka:

Je důležité prohlednout strategii zlého ducha.

Zmíním některé sklony křivící „pokoušenou“ církev: ideologizaci evangelního poselství, funkcionalismus a klerikalismus.

Uvádíme pouze první z nich:

Pelagiánská nabídka se projevuje formou restaurování. Usiluje o pouhé disciplinární řešení nešvarů v církvi, o restauraci překonaných zvyků a forem, které už nejsou schopny mít ani kulturní význam. ...

Snaží se „recyklovat“ ztracenou minulost“ bez spolupráce s Duchem, který nás vede k dalšímu a novému poznávání Pravdy.

Při setkání Františka s dobrovolníky pořadatelské služby zaznělo:

Někteří jsou povoláni posvěcovat se založením rodiny skrze svátost manželství. Někdo dnes říká, že manželství „není v módě“. V dnešní kultuře dočasnosti a relativnosti mnozí tvrdí, že je důležité chvíli si „užít“, že nemá cenu zavazovat se na celý život, přijímat definitivní rozhodnutí „navždy“, protože není jisté, co přinese zítřek. Já vás však žádám, abyste byli revolucionáři, prosím vás, jděte proti proudu; ano, žádám vás, abyste se v tom vzepřeli dnešní kultuře dočasnosti, která se domnívá, že nejste schopni vzít na sebe odpovědnost a nejste schopni opravdu milovat. Já vám ale důvěřuji a modlím se za vás.

Při tiskové konferenci na palubě letadla při zpáteční cestě do Říma František řekl:

Díky menším bezpečnostním opatřením jsem mohl být nablízku lidem, objímat je a zdravít. Bezpečnost spočívá v tom, že důvěřujete lidem. Samozřejmě vždy existuje nebezpečí, že se vyskytne nějaký blázen, který něco udělá. Existuje ovšem také Pán! Myslím, že biskup v opancéřovaném autě je také bláznovství. Dávám tedy přednost tomu bláznovi venku. Blížkost nám všem jenom prospěje.“

Co jste si nesl ve své aktovce při nástupu do letadla a proč vám ji někdo nenesl?

V aktovce nebyly klíče od atomové bomby, ale holicí strojek, breviář, diář ... Je normální si sám nosit na cestách tašku, a máme být normální. Trochu mne udivuje, že se mne na to ptáte.

Let trval 11 a půl hodiny. František necestoval papežským speciálem se zvláštní lůžkovou či jinou úpravou. Sám o to důrazně písemně požádal.

Jaké máte nejbližší plány?

Ekonomickými problémy jsem se chtěl zabývat až příští rok. Ale veřejně známé okolnosti, mě vedly k tomu, abych se tím začal zabývat hned. Na prvním místě je problém

IOR („vatikánská banka“) – jak začít s reformou a napravit, co je třeba. (...) Zatím nevím, jaká bude jeho budoucnost. Objevují se různé hlasy, někdo říká, že bude lépe, když to bude normální banka, jiní, aby to byl podpůrný fond, jiní říkají, že nejlepší by bylo jej zavřít. Důležité je, že se hledá řešení. Jaké bude konkrétně, zatím nevím. Musí ale být transparentní a poctivé.

Francouzský novinář se papeže ptal, proč o sobě tak výrazně hovoří jako o římském biskupovi.

Není nad tím třeba příliš spekulovat. Papež je na prvním místě biskupem města Říma a jako římský biskup je také Petrovým nástupcem a Kristovým náměstkem. Pak existují ještě další tituly, ale jeho první titul je „římský biskup“.

Komentátor italského deníku Corriere della Sera se ptal: Existuje možnost, že by církev, hlásající milosrdenství, změnila svůj disciplinární postoj ke katolíkům, kteří po rozvodu žijí v druhém manželství a jsou vyloučeni z jejího svátostného života?

Toto téma se stále vrací. Boží milosrdenství je ještě větší než příklad, který udáváte. Myslím, že naše převratná doba je časem milosrdenství. V církvi čelíme mnoha problémům – korupci, nedobrému příkladu některých kněží, či klerikalismu, které zanechaly množství zraněných. Církev je Matka a musí tato zranění s milosrdenstvím léčit. Má být milosrdná vůči každému člověku – ne na něj jen čekat, sama jej musí hledat.

Velký Syrský muftí Ahmad Badreddin Hassou sdělil 5. srpna italskému listu Il giornale:

„Velmi rád bych mluvil s papežem Františkem, protože je to člověk blízký lidem, a nikoliv člověk moci. Chtěl bych ho pozvat k návštěvě Sýrie, ale také Egypta, Jordánska a Palestiny, abychom všichni společně – zástupci islámu, křesťanství a judaismu – hledali řešení války, která nás rozděljuje.“

Tento nejvyšší představitel syrského sunnitského islámu zná válku zblízka. Poté, co před dvěma lety otevřeně podpořil vládní režim, byl za odvetu zavražděn jeho dvaadvacetiletý syn. A.B. Hassou v italskému deníku vysvětluje, že – v souladu s učením propoka Mohameda – vrahům svého syna odpustil. A navzdory kritice mnoha muslimských intelektuálů žádá o totéž všechny islámské věřící. *Čtyřiašedesátiletý muftí během dosavadních osmi let v úřadu podnítl mnohá mezináboženská setkání na syrské půdě a zasazoval se o vzájemný dialog. Jako nejvyšší autorita syrského islámu se opakovaně distancoval od tzv. muslimských dobrovolníků z evropských zemí, kteří bojují v řadách povstalců. Těmto muslimům evropského původu, kterých je údajně zhruba šest set, Ahmad Hassou vzkazuje: Neprodávejte se pod cenou. Naše náboženství učí pokoji, nikoliv válce. Vyzývám vás k pečlivému studiu koránu. Nevěřte těm, kteří vás vybízejí k bojovým akcím. Dobrý muslim na svých cestách buduje mír.*

VÝJIMEČNÉ ČESKOSLOVENSKO JE MÝTUS

*Brit Norman Davies (74) je v Polsku nej-
slavnějším historikem píšícím o dějinách této
země i střední Evropy. LN poskytl rozhovor
na wrocławské konferenci Global Forum,
kterou spolupořádal Polský institut meziná-
rodních vztahů (PISM).*

**V jaké době z vašeho pohledu jako his-
torika dnes ve střední Evropě žijeme? Jsou
to stále jakási zlatá léta?**

Vždy jsou dobré a špatné zprávy. Z pohledu ekonomiky žijeme v dobrých dobách. Každý ví, jak to tu vypadalo před dvaceti třiceti roky. Jaká byla tady v Polsku životní úroveň – fronty na chleba, lidé stáli pět šest hodin, aby dostali kus chleba. Zrovna tak byly kilometrové fronty na benzin, čekalo se půl dne na deset litrů benzínu...

**To jsme za komunis-
mu v Česku nezažíva-
li. Občas něco nebylo,
výběr byl mizerný, ale
fronty na chleba, to ne-
pamatují...**

Máte pravdu, u vás a v Maďarsku byl gulášový komunismus. Ale i u vás byly velmi omezené možnosti. Bylo těžké koupit dobré auto a jiné věci. Stát chtěl všechno plánovat, kontrolovat, omezoval osobní svobody – to se dnes neděje a v tomto smyslu žijeme v lepší době. Ale

na druhou stranu nelze tvrdit, že všechno je růžové. Jsou tu nové výzvy, nové hrozby. Evropská unie je takový ochranný deštník prosperity. Já mám své pochybnosti o tom, zda Unie přežije, zda NATO najde odpovídající roli v současném světě. Ale pořád je to lepší, než to bylo.

**Dá se také říci, že těch končících pětad-
vacet let bylo výjimečných i v tom, že
jsme byli svobodní, neohrožováni ani ze
strany Německa, ani Ruska? Dá se to srovnat
s meziválečným obdobím?**

Myslím, že dnešní Evropané jsou moudřejší, než byli ti v době mezi válkami. Tehdy nešlo jen o Rusko a Německo, ale obrovské vnitřní problémy měly i samy středoevropské státy, to nebyly žádné šťastné roky. Vždyť si vzpomeňte na to, co se u vás dělo mezi Čechy, Slováky a Maďary nebo v Polsku mezi Poláky, Ukrajinci a Židy. Dnes, po tom obrovském utrpení, které přinesla druhá světová válka, je tu vůle mezi středoevropskými státy spolu hovořit, spolupracovat, a ne válčit.

Češi mají tendenci někdy pokládat meziválečné Masarykovo Československo za výjimečný stát, za jedinou demokracii v tehdejší střední Evropě. Je to podle vás

oprávněné?

Ne, já tento mýtus, že Československo byla ideální demokracie, nesdílím. Tento pohled pochází od tehdejších vítězných západních mocností. Češi byli vždy především protivníky Němců, jak v rakouskouherské monarchii, tak mezi válkami. V očích Západu, Francie a Anglie, který se díval na Němce jako na soupeře, byli Češi vybráni jako ten „dobrý žák“. Poláci měli na západě Němce a na východě Rusy. Pro Západ bylo Rusko tak či onak spojenec. Západ se díval dokonce i na Stalina příznivě, protože to byl potřebný spojenec. V očích Západu proto Poláci vypadali hůř než Češi, protože sice bojovali s Němci, ale současně i s Rusy.

Četl jsem o tom ve vaší knize o „zázraku

Historik Norman Davies

pod Varšavou“, o polskobolševické válce...

Ano, tehdy i potom na to Poláci dopláceli. **Přesto, nezdá se vám, že Masarykovo Československo bylo mnohem demokratičtější než Pilsudského Polsko?**

To záleží, s kým o tom mluvíte. Už Slováci, nemluvě o Maďarech nebo Němcích, to vidí jinak. Myslím, že mnohé vnitřní problémy měly meziválečné Polsko a Československo podobně.

Češi a Poláci mají ještě jedno společné historické téma a tím je poválečné vyhnání Němců. Myslíte, že lze vyhnání Němců z Polska a Česka porovnávat, v čem podle vás ano a v čem nikoli?

Mluvíme spolu ve Wrocławu a je jasné, že osud Němců ze Slezska byl velmi tragický. Ale byl jiný než osud Němců z českých Sudet. Němci z Wrocławu byli vyhnáni především nacisty. Stovky tisíc jich na počátku roku 1945, v mrazech a sněhu, utíkaly před postupující sovětskou armádou. To bylo něco jiného než vyhnání u vás v Česku.

To ale asi není jediná odlišnost?

Není. Tady to bylo tak, že do Slezska a dalších oblastí přišlo několik milionů Poláků, kteří byli sami vyhnáni z Ukrajiny a dalších

míst Sovětským svazem. Čechy nikdo takto nevyháněl, nikde nebyli miliony Čechů, pro které bylo třeba najít nový domov. Takže ta situace není srovnatelná. V Polsku také hrála mnohem větší roli Rudá armáda, která měla v poválečné době všechno pod kontrolou. Samotní Poláci neměli nad tím, co se dělo, dohled. Vše vypovídající příklad tady z Wrocławu: když sem po válce přišla první delegace Poláků, kteří chtěli převzít město – byli to komunisté z Varšavy –, tak se s nimi sovětský velitel města odmítl bavit. Sověti raději spolupracovali s německým starostou města. Ještě před postupimskou konferencí v roce 1945 nebylo jasné, jaký osud bude město nakonec mít. Poláci sami o sobě nebyli schopni vyhnat Němce, na rozdíl od Čechů, kteří měli

v této záležitosti mnohem volnější ruce.

I nám musela vyhnání Němců posvětit postupimská konference...

To ano, ale Poláci neměli ani tak volné ruce jako Češi. Nejednalo se o identické situace, ale naopak tu bylo mnoho rozdílů.

Dokážete si představit, že by tu těch deset milionů Němců zůstalo společně s Poláky, jako například ve Francii? Bylo by to možné?

Bylo by to velmi složité. Jednak hrůzy druhé světové války v Polsku byly ohromné, daleko větší než kdy v historii. Ale také velmocí, především Britové a Sověti, podporovaly separaci národů ve střední Evropě. V takové situaci nebylo prakticky možné, aby Němci zůstali. Samozřejmě je ale těžko říci, co by se dělo, kdyby tu Němci dál žili. Šance na klidné soužití však byly minimální.

Vy jste na začátku řekl, že není jednoznačné, zda Evropská unie a NATO přežijí. Co můžeme udělat my Středoevropané, aby přežily?

Vy si ještě pamatujete ty špatné časy, které už na Západě nikdo nepamatuje. Pamatujeme rok 1968 v Praze, osmdesáté roky tady v Polsku. Pokud se nebudeme starat o naši svobodu, může nám hrozit podobné nebezpečí. Rusko má výjimečně klidné a dobré vztahy se Západem, ale to neznamená, že se nestará o své zájmy. Putin nyní například zkouší získat Ukrajinu. A Ukrajina je klíčová země pro celou Evropu. Dokud není Ukrajina pod ruskou kontrolou, je klid. Ale pokud bude pod kontrolou Kremlu, začne Moskva usilovat o to, aby se poměry ve střední Evropě vrátily tam, kde byly před rokem 1989. Nebudou to sice dělat tanky, ale jinak, cíl je stejný. Pokud by to nastalo, bylo by zle pro celou Evropu.

Rozmlouval Luboš Palata, LN 11.7.2013

AKTUALITY

Výstava obrazů Aleše Lamara: Nebeská setba II.

Orlický kostel, každou neděli od 9:45 do 11:45 hod. nebo po dohodě na tel.: 731 402 236. Výstava potrvá do konce září.

Príměstský tábor - Tajuplný ostrov

Centrum pod střechou, 12.-

16. srpna

Vstupné: 500 Kč + cena za výlet

www: <http://www.uo.charita.cz>

Mezinárodní houslové kurzy - Koncert mladých umělců z Dánska, Švédska, Norska, Islandu, Estonska, Hongkongu, Jižní Koreje, České republiky.

Obřadní síň zámku, 12.srpna v 19:30 hod.

Vstupné: 100 Kč dospělí, 50 Kč důchodci zdarma děti a studenti.

Vernisáž výstavy Krajiny a zátiší na plátnech

- galerie Ivko v Komenského ulici

15. srpna v 18 hod. Vstupné dobrovolné.

Výstava potrvá do 14.září.

www: <http://www.ivko.cz>

Výstava: Dětská kniha a její hrdinové

V městském muzeu 16.8. - 19.10.

Vstupné: 20 Kč dospělí; 15 Kč děti a důchodci; zdarma děti do 5 let.

Výstava obsahuje ucelený soubor knih a časopisů pro děti z let 1920-1970. Můžete zde najít např. krtečka, pejska a kočičku nebo postavičky Fifinku, Bobíka, Myšpulína a Pindů ze Čtyřlístku a další zajímavé knížky.

po - pá: 8-11:30, 12:15 - 17 hod.

so: 9-11:30, 12:15-17,

ne: 13-17 h.

Výstava: Krajiny a zátiší na plátnech

galerie Ivko v Komenského ulici.

16.08. - 14.09. Vstupné dobrovolné.

www: <http://www.ivko.cz>

Vernisáž výstavy fotografií Šárky Šimkové

přízemí zámku. Vernisáž 17.08. v 15 hod.

18.srpna - 13.září

po - so: 9-11:30, 12:30-17. hod.

ne: 13-17 hod.

Vstupné: 20 Kč dospělí; 15 Kč děti a důchodci; zdarma děti do 5 let

Farmářské trhy - Václavské nám. v Letohradě 22.srpna

Život Boží křtem přijali

7.7. Tadeáš Babák

14.7. Gabriela Šilarová

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

13.7. Václav Bartoš a Eliška Hejlová

27.7. Tomáš Lorenc a Jana Skalická

10.8. Josef Jurenka a Alena Luxová

Ke vzkříšení jsme provodili

19.7. Marii Kvapilovou 83 let

26.7. Václava Adamce 70 let

10.8. Petra Stejskala 83 let

ZÁPIS Z FARNÍ RADY 19. června

Noc kostelů - do kostela sv. Václava přišlo víc než 300 lidí. Pro příští rok uvažujeme o spolupráci s evangelíky. Náklady 1660 Kč jsme platili z rozpočtu farnosti.

Kopeček - veřejná sbírka vynesla 126.279 Kč, z toho naši dobrovolníci vybrali 74.762 Kč.

Peníze budou použity na vypracování projektu opravy (včetně statiky). Na opravu lze stále přispět na účet 1323857329/0800, vriabilní symbol 91011.

Náboženství - v kostelech jsou přihlašovací archy k vyučování náboženství na nový školní rok.

Svatováclavská slavnost - připravujeme program, který bude v případě příznivého počasí do 21 hodin.

Lukavice - pan Hubálek končí s kostelnickou službou. Hledáme několik ochotných lidí, kteří by se ve službě střídali. Na Orlici se tento způsob osvědčil.

Farní rada příště 18.září v 19 h. na faře.

zapsala: Jana Skalická

ZPRÁVY Z CHARITY

NÍZKOPRAH - průvodce dospíváním

Oblastní charita Ústí n. Orl. provozuje Nizkoprahové zařízení pro děti a mládež (NZDM) v Letohradě již 10 let. Vedoucího tohoto zařízení, Bc. Václava Nerudy jsme se ptali:

Co to vlastně je NZDM?

Odborně řečeno je to sociální služba pro děti a mládež preventivního charakteru. V praxi vytváříme a poskytujeme bezpečný prostor pro jejich dospívání. V dospívání člověk experimentuje, zkouší různé hranice, to je normální. My jim v tom hledání svého „místa na slunci“ nabízíme oporu, zázemí. Je přirozené, že někdy narazí, vřdyť nic nezkaží jen ten, kdo nic nedělá. My, pracovníci nízkoprahu, jim pomáháme v tom, aby ty nárazy na sebe sama, vrstevníky i svět dospělých, zvládli co nejlépe a bez následků.

A co ten nízký práh - co to znamená?

Pojem *nizkoprahový* znamená, že k nám děti a mládež mají snadný přístup. Může k nám přijít kdokoli - bez poplatku, bez objednání, otevřeno máme v odpoledních hodinách, kdy jsou děti doma ze školy. Mládež zde může smysluplně trávit volný čas, něco se o sobě dozvědět, něco zažít.

Je to tedy něco jako družina nebo zařízení pro „zlobivé děti“?

Ani jedno!!! K nám může přijít každý, kdo v období dospívání něco řeší, neví si s něčím rady, nebo se třeba „jen“ nudí. Někdo má potíže s prospěchem, jiný má samé jedničky, ale nemá kamarády, někdo nemá peníze na zájmové kroužky a je sám doma, někdo si nerozumí s rodiči, jiný s vrstevníky... A ti všichni jsou u nás vítáni.

S jakými tématy se setkáváte?

Kromě jiných jsou to: škola a prospěch, vztahy mezi spolužáky a ve skupině, vztahy v ro-

Oblastní charita Ústí nad Orlicí vás srdečně zve na

DEN CHARITY

v sobotu 7. září 2013 v Ústí nad Orlicí

Program:

Dům Oblastní charity, ul. 17. listopadu 69:

13:00 - 15:00 h. - otevřena provozovna charitní ošetrovatelské služby a půjčovny kompenzačních pomůček

Farní zahrada u kostela Nanebevzetí P. Marie, Kostelní 19:

15:30 - 17:00 h. - Světélko Vysoké Mýto - vystoupení dětí s romskými zpěvy a tanci
- Radek Žalud - muzikálové melodie
- překvapení

17:00 h. - **BLABOVY STROMY** - vystoupení blues-rockové skupiny

Zábavné odpoledne je pořádáno u příležitosti svátku sv. Vincence z Pauly, patrona charitních zařízení, a jako poděkování našim spolupracovníkům, dárcům a příznivcům.

Oblastní charita Ústí n.O., Na Kopečku 356, 561 51 Letohrad, tel. 465 621 281, www.uo.charita.cz

dině, otázky budoucnosti, trávení volného času, zakázané ovoce v podobě návykových látek, předčasného pohlavního života a podobně.

Jak je služba využívána?

Za loňský rok k nám přišlo přes 100 klientů. Někdo přišel jen párkrát, někdo docházel častěji. Letos máme do konce května už skoro 80 klientů.

Jak to vypadá, když k vám přijde zájemce o „nízkoprah“?

Naše práce je založena na vztahu. Hodně času tedy trávíme povídáním. Tak zjistíme, co kdo potřebuje. Výstupem může být například poradenství, doučování, nebo nějaká činnost. Probíráme také preventivní témata jako jsou drogy, bezpečný internet, šikana, práce a brigády apod. Naše práce je založena na důvěře a přijetí. Z této pozice s dětmi a mládeží jednáme – podporujeme, radíme, plánujeme, informujeme, motivujeme, nabízíme... Snažíme se předat jim povědomí o tom, že některé hranice jsou nedotknutelné (drogy, násilí, automaty...) a některé hranice je možno posouvat (práce na sobě, učení, vztahy...)

Ke koloritu starší generace někdy patří stížnosti na „dnešní mládež“. Jak vnímáte současné mladé lidi?

Jsou pod velkým tlakem. K tomu, co kdy prožívali všichni mladí – tedy generační spory, škola, vztahy, vlastní tělesné a hormonální změny – dnes ještě přistupují moderní technologie a technika a dále problémy s rozbitými rodinami. Dnešní svět je složitější a jistot je méně. Puberta je pro řadu z nich těžké období a je dobře, když v něm můžou mít průvodce, podporu, někoho, kdo jim podá pomocnou ruku.

Jaké plody nese vaše práce?

Často nemáme zpětnou vazbu a často ta práce ponese plody až později. Všechno se nedá změřit. Víme, že dobře vidět je pomoc s doučováním - učitelé ocení snahu žáka a žák zase vidí, že vědomosti nepadnou z nebe. Dobrý ohlas máme také na akce, které si klienti sami zorganizují - z toho mají radost. A my samozřejmě také.

Centrum pod střechou,
Taušlova 714, Letohrad
podstrehou@seznam.cz, tel. 731 402 336,
facebook: NZDM Letohrad,
www.uo.charita.cz /M

PRÁZDNINY VE STREETU

V srpnu bude otevřeno v prvním a posledních dvou týdnech.

po: 13-19 hod.
út: potkáte nás venku
st: 13-19 hod.
čt: potkáte nás venku
pá: 13-19 hod.

Případné změny otevírací doby oznámíme na našem facebookovém profilu a na webu.

31.7. CHYSTÁME NOCOVAČKU

víc informací: tel.: 731402336
FB: NZDM Letohrad, uo.charita.cz

NEMUSÍM MÍT DVĚ KÁVY DENNĚ...

Oblastní charita Ústí nad Orlicí poskytuje službu „Šance pro rodinu“. Sociální pracovnice chodí do rodin, které potřebují podporu ve své běžné funkčnosti, zejména v oblasti péče a výchovy dětí. V současné době chodí tři pracovnice „Šance“ do všech měst v okrese i řady obcí, celkem k 17 rodinám. Nabízíme příběh jedné klientky:

Paní P. z Ústí n.O. je v invalidním důchodu. Má diagnostikovanou psychotypální poruchu osobnosti, která se projevuje např. poruchami myšlení, sociální izolací, zpomalenými nebo nepřiměřenými reakcemi, řada pacientů s tímto onemocněním není schopna běžné činnosti. Před třemi lety se vdala a zatoužila po miminku. Ošetřující lékařka ji v tomto rozhodnutí podpořila, ale zároveň upozornila, že po porodu se může její nemoc zhoršit. Z obavy, zda zvládne péči o dítě, se paní P. dostala pod dohled odboru sociálních služeb města, které jí následně doporučilo terénní službu „Šance pro rodinu“. Tato služba jí mohla nabídnout pomoc a podporu při zvládání neočekávaných situací, které péče o dítě přináší.

První návštěva se uskutečnila v září 2012, to bylo Dominikovi 14 dní. „Z prvního setkání jsem měla obavy,“ říká klientka, „ale pak jsem zjistila, že není důvod. Když se něčeho bojím, zeptám se sama sebe, proč se vlastně bojím, a pak zjistím, že důvod není. Hodně mi v tom pomáhá vira. Proto jsem si také ke spolupráci vybrala službu Šance pro rodinu. Mně jako věřící byla totiž služba Charity nejbližší. A nakonec jsem velmi spokojená, pracovníci se ke mně chovají mile a důstojně.“

Veronika Kuklová, která do rodiny dochází, k tomu dodává: „Pro naši klientku bylo důležité, aby cítila podporu při péči o Dominika. Naše klientka potřebuje být připravena na každou nečekanou situaci, potřebuje jistotu známého, aby se cítila bezpečně. Neočekávané věci ji mohou těžce zasáhnout. A péče o novorozené dítě je plná neočekávaných situací. Naše klientka ale starost o miminko zvládá stále lépe a jistěji, takže sem chodíme už jen jednou týdně.“

Paní P. mluví pomalu. Někdy nereaguje, když byste reakci čekali, občas se usměje na Dominika, a jen tak mimochodem říká hluboké pravdy o sebezpoznaní, které má prožité na vlastní kůži:

„Starat se o malé dítě je náročné, ale mám radost, že to zvládám. Postupně se mi daří dělat věci, na které nemůžu být dopředu připravená. Třeba jsem si myslela, že přebalím a nakojím syna a pak si budu něco dělat sama. Ale ono to tak nejde, protože přebalím, nakojím, a pak dítě brečí a já si nemůžu jít nic dělat. Nezbyvá mně nic jiného než to přijmout, a v tom mi hodně pomáhá právě Charita. Pro mě je hlavní ujištění, že dělám věci správně a že si můžu s někým promluvit

o tom, co mě tíží“ říká klientka a na otázku jak přijímá neočekávané situace odpovídá: „Jdu na to logicky, mám jen dvě možnosti. Když to nepřijmu, co se stane? Budu z toho špatná já, Dominiček i lidi kolem mě. Takže musím přijmout situaci. Musím přijmout lidi kolem sebe. Musím přijmout sama sebe – že mám nějaké omezení. Víím, že jsem jiná, a nemám moc kamarádů, ale měnit se kvůli tomu nebudu. Musím si vybrat: buď budu mít kamarády, ale nebudu taková, jaká jsem, nebo

budu sama sebou, ale sama... To je životní proces a není to jednoduché... Občas brečím, ale to mi pomáhá, je to očistné. A někdy mi pomůže, když to zlehčím a řeknu si: nemusím mít dvě kávy denně...“ říká s úsměvem, a dále se světuje se záviděníhodnou zálibou v domácích pracech. Úklid ji naplňuje, motivuje k soustředění a meditaci. Ke zdanlivě jednoduchým aktivitám patří i návštěva bufetu:

„Každou středu ustrojím Dominička a jdeme na procházku do nemocničního bufetu. Tam chodím velmi ráda - mám krásné vzpomínky na porodnici. V bufetu je moc dobrá obsluha, chovají se hezky k lidem, na každého se usmějí - to není všude obvyklé. Vždycky si tam dám karamelový banánek, posedíme a jdeme domů. To je taková moje odměna, je potřeba se v životě pochválit...“

Možná celé to povídání teď už vypadá jako ideální stav. Ale za tím vším je mnoho trápení, depresí, rodinných neshod, trvalé brání léků, všudypřítomná možnost ataku nemoci, a také roky trpělivosti a dobré vůle lidí, kteří paní P. kdy pomohli. Jedním z těch, kdo jí jsou nyní v životě nablízku jsou i pracovníci služby „Šance pro rodinu“. Je dobré, že takové lidi tu jsou a že se rodiny, které potřebují pomoc, mají kam obracet.

Kontakt: Oblastní charita Ústí n.Orl.,
Na Kopečku 356, Letohrad,
Šance pro rodinu,
tel. 734 435 240, sance@orlicko.cz

/M

RODINNÉ CENTRUM MOZAIKA

Obracíme se na rodiče předškolních dětí. Rádi bychom znali Váš názor a případný zájem o alternativní nabídku v péči o děti - celodenní hlídání dětí v Rodinném centru Mozaika. Prosíme o vyplnění krátkého dotazníku, který najdete na stránkách www.uo.charita.cz, v boxu Rodinné centrum Mozaika nebo osobně v kanceláři Centra pod střechem. Vaše názory nám pomohou zvážit, zda a za jakých podmínek tuto službu otevřít. Předpokládána věková skupina dětí od 2 do 7 let. Jídlo by si děti nosily pravděpodobně vlastní (výhoda u dětí s dietním omezením). Dotazník je nezávazný, může být i anonymní.

Rodinné centrum Mozaika se v měsíci květnu a červnu zapojilo do plakátkové akce „Kup mamince kytičku, zavolej svému tátovi“. Cílem této kampaně bylo upozornit na důležitost rodiny, mateřství, otcovství a vztahy jednotlivých členů – matek, otců, dětí i prarodičů. Vrcholy této akce byly v rámci Dne matek a Dne otců - druhou květnovou a třetí červnovou nedělí. V tomto období se na plakátkovacích plochách, na vývěskách nebo výkladních skříních vybraných obchodů objevily plakátky s nápisy připomínající nám, dospělým, abychom nezapomínali na své rodiče. Ke kampani se přidala mateřská a rodinná centra v 15 obcích v kraji. Kampaně se konala pod záštitou Ing. Pavla Šotoly, radního Pardubického kraje zodpovědného za sociální péči a neziskový sektor v rámci Evropského roku občanů 2013 a Sítě mateřských center v Pardubickém kraji. Děkujeme všem, kteří se do této kampaně zapojili.

Za Rodinné centrum Mozaika:

Petra Jarošová

Rodinné centrum Mozaika získalo potvrzení o připojení ke svépomocnému projektu „Mámy pro mámy“, jehož autorem je občanské sdružení Nedoklubko. Cílem tohoto celorepublikového projektu je vyjádřit podporu rodinám předčasně narozených dětí formou vlastnoručně vyrobeného dárečku s povzbuzujícím vzkazem. Děkujeme maminkám, které se aktivně zapojily do projektu „Mámy pro mámy“ a z jejichž rukou vzešly desítky přehořů na inkubátory (z darovaných látek firmou UO TEX, s.r.o.) a spousta dárečků pro radost. Všechny budou využity beze zbytku a udělaly v Pardubické nemocnici na odděleních pro nedonošené děti velkou radost. Jsme rádi, že do našeho rodinného centra chodí maminky, kterým není lhostejný osud jiných a nebojí se přiložit ruku k dílu a pomoci. Pro ty, kteří by se chtěli připojit tímto rozhodně nekončíme, v šití budeme i nadále pokračovat! Budete srdečně vítáni.

Petra Jarošová, koordinátorka RC Mozaika

FESTIVALOVÁ MŠE NA TVRZI ORLICE

Na poslední den týdenního programu 24. Mezinárodního hudebního festivalu Letohrad 2013 pořadatelé poprvé připravili slavnostní festivalovou bohoslužbu. V krásném prostředí i počasí se sešlo na 400 lidí z Letohradu a přilehlých obcí. Hlavním celebrujícím byl Mons. Josef Kajnek, pomocný biskup královéhradecký, koncelebrujícími byli ICLic. Karel Moravec, letohradský rodák, v současnosti biskupský vikář, dále doc. PhDr. Tomáš Petráček, Ph.D., Th.D. - vedoucí Katedry kulturních a náboženských studií PdF UHK, Mgr. Václav Vacek, duchovní správce farnosti Letohrad a Mgr. Karel Kylar - jáhen Pardubice, který má k Letohradu také rodné pouto. Po obědě si Mons. Kajnek i ostatní hosté prohlédli opravenou tvrz a orlický kostel a zúčastnili se i odpoledního závěrečného koncertu MHF.

NEBESKÁ SETBA V LETOHRADĚ

Farnost sv. Václava a Česká křesťanská akademie v Letohradě pořádají v kostele v Letohradě-Orlici výstavu obrazů Aleše Lamra: Nebeská setba II. Převážná většina obrazů s biblickými náměty jsou z letošní autorovy produkce.

Aleš Lamr (1943) pochází z litovelského rodu kamnářů a keramiků. Typické prostředí domácí keramické dílny zanechalo své stopy nejen na něm, ale na celém rodu, jak řekl na vernisáži výstavy, v neděli 23. června. Žije a pracuje v Praze a v Mladkově.

Lamrův umělecký záběr je široký. Po studiích na Střední uměleckoprůmyslové škole v Brně v oddělení prostorového výtvarnictví u prof. J.A.Šálka prošel tradičním vývojem od figurální kresby, tvorby plastik, přes grafiku i keramiku, realizoval také řadu prací v architektuře až k abstraktnímu umění, plnému výrazných barev.

Na otázku, jak vysvětlit abstraktní umění, na vernisáži uvedl: „Podle mě abstrakce neexistuje, je to jen kunsthistorický pojem. Bůh nás stvořil a každému dal nějaký talent. Jestli, a nakolik ho využijeme, to už je na nás. Ale jsme-li Božím stvořením, děláme vlastně jen to, co do nás Tvůrce vložil. To, co dělám, nenazývám abstraktním uměním, pro mě to je realita. Malba je pro mě dobrodružství - nikdy nevím dopředu, jak to dopadne, maluju

SBÍRKA NA POVODNĚ

V kostelech letohradské farnosti se vybralo 48.119,- Kč na pomoc lidem postiženým červnovými povodněmi. Další finanční částky ve výši 4.200,- Kč přinesli dárci na středisko Oblastní charity. Celková částka 52.319,- Kč byla odeslána na sbírkové konto Charity ČR, která tyto prostředky použije na přímou pomoc postiženým lidem, zejména seniorům, občanům se zdravotním postižením a rodinám s dětmi. Děkujeme všem dárcům za jejich solidaritu a spolupráci.

Poděkování

Děkujeme paní Janě Skalické za výučování náboženství ve školách, za povzbuzující vysvětlění, která děti dostaly, za to, jak pečlivě se připravuje a dětem se věnuje. Za veškerou péči, jakož i za zvláštní „těžce nadstandardní služby“ v podobě výletů na konci školního roku a o jarních prázdninách, udělujeme Janě jedničku s hvězdičkou, a především vyjadřujeme opravdovou vděčnost.

všichni rodičové

Poděkování

Pan Petr Stejskal se cestou z kostela vyboural na kole. Za několik dní jsme jej vyprovodili před Tvář boží.

V dřívějších letech pan Stejskal ochotně a nezištně pracoval na instalaci vody našich kostelů nebo na faře.

Pane Stejskale, děkujeme za vše, co jste pro nás a pro farnost vykonal.

Pozdravujte ty, kteří nás už přešli na věčnost. *Za farnost Václav Vacek.*

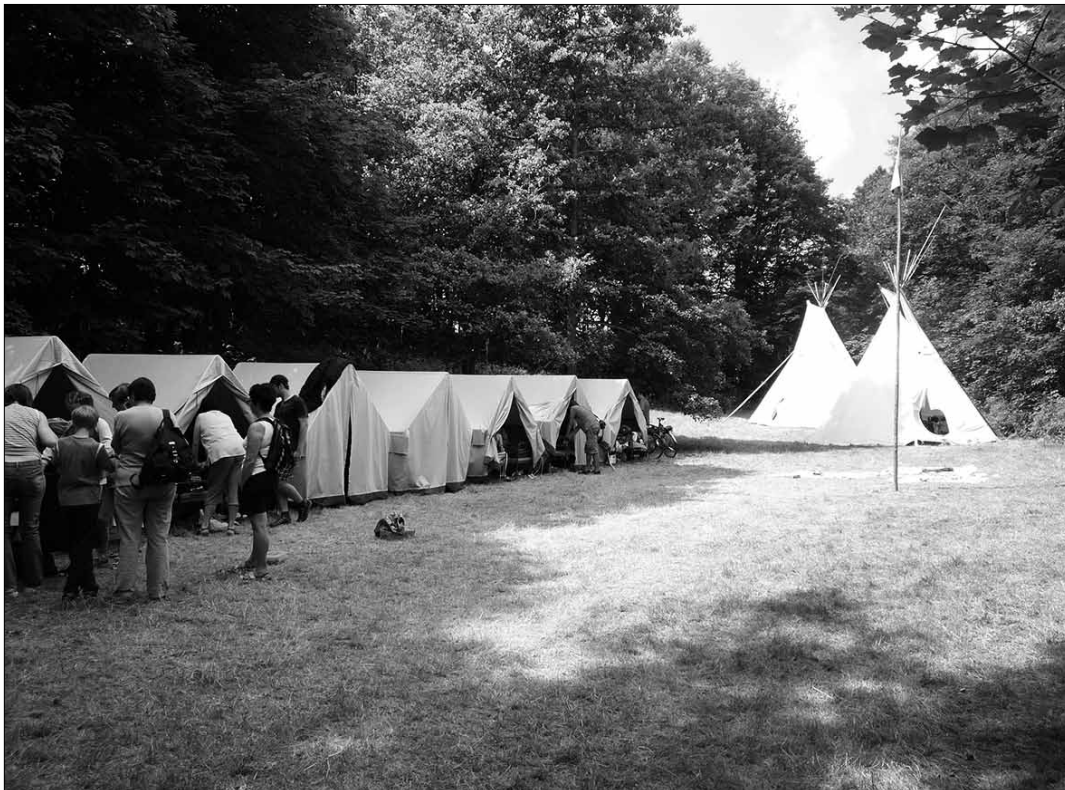
spontánně, nespekuluji o tom, jak to dělám,“ uvažuje autor a doplňuje: „ A pak je tu druhá strana pohledu: že totiž každý může v obraze vidět cokoliv – také podle svých darů. V mlokovi můžete vidět obyčejné zvířátko nebo drahokam lesa...“

Pouhý výčet Lamrovy tvorby by byl velmi obsáhlý. Kromě obrazů nebo keramických objektů je to i spolupráce s architektky (Františkovy, Jánské a Mariánské Lázně, Divadlo na provázku Brno, kaplička v Petrovických v Orlických horách, instalace obrazů v litoměřickém kostele atd.) Byl také oblíbeným umělcem Václava Havla - realizoval např. nástěnné a nástropní malby v prezidentské pracovně na Pražském hradě, důležitá je i jeho práce ilustrátorská (Bible 21. století). Jeho dílo je zastoupeno ve všech významných českých galeriích i v řadě světových galerií.

Tvorba Aleše Lamra je podobná svému autorovi – optimistická, plná barev, víry a hlubokého přesvědčení o pozitivní hodnotě lidského života.

Výstava v Letohradě-Orlici potrvá do konce září. Kostel je otevřen každou nedělí od 9.45 h. do 11.45 h. nebo po dohodě na tel. č. 731 402 236. /M

Letošní skautské tábory se opět vydařily, tentokrát i včetně počasí, a skauti z letohradského Střediska bratra Robina si je náležitě užili. Dva týdny pobývalo na pěti tábořištích (Valteřice, Písařov, Vrchní Orlice, Bystřec, Klášterec) kolem 200 dětí do 18 let a cca 40 vedoucích nezištně pomáhalo s průběhem tábora - organizací programu, stravováním atd. Děkuje všem za zodpovědnost a péči o svěřené děti. Skautské tábory jsou vyvrcholením celého roku. Děti přijdou na zelenou louku, vše si musí vybudovat samy, naučit se žít v přírodě a s přírodou spolupracovat. Odměnou jim je kamarádské soužití, dny plné her a dobrodružství, ale i práce a řádu. Před lety se na jednom táboře

jakási maminka při návštěvním dni rozčilovala, že tam děti nemají bazén. Inu, ve skautu nejde tolik o požitek, jako spíše o užitek. Čím se liší od ostatních organizací, které pracují s dětmi? Na to jsme se zeptali Eduarda Novotného, vedoucího letohradských skautů: „Posláním skautské organizace je nepatrně přispět k výchově jedince tak, aby se svými morálními a duchovními postoji stal platným členem společnosti.“

I na letošních táborech proběhly skautské sliby, při nichž se ze světlušek stávají skautky a z vlnět skauti. Slibují v duchu poslání, o kterém mluvil Eda Novotný, v duchu čtyř ohňů, jenž se zapalují na jednotlivých světových stranách – ideálů, které se děti učí chápat a časem i naplňovat. Kéž by se nám všem - nejen skautům - dařilo uvádět tato slova v čin:

Sever – Síla

Zapalují oheň Síly, jehož zákony jsou: buď statečný a poslušný, buď mlčenlivý, mluví-li starší a cti jeho zkušenosti.

Jih – Pravda

Zapalují oheň pravdy, jehož zákony jsou: slovo cti budíž ti svaté, hřej poctivě a nezrazuj, respektuj přesvědčení druhých.

Východ – Krása

Zapalují oheň Krásy, jehož zákony jsou: buď čistý, cti své tělo, neboť je chrámem tvé duše, buď přítelem všeho neškodného života v přírodě.

Západ – Lásky

Zapalují oheň Lásky, jehož zákony jsou: buď laskavý, raduj se ze života, aby i jiní se mohli ze života radovat, pomáhej, kde je třeba, pracuj poctivě.

STAČÍ JEN JISKŘIČKA A MÁME POGROM. ROMOVÉ JSOU PRVNÍ NA RÁNE *rozhovor s Fedorem Gálem*

Během protiromských demonstrací na budějovickém sídlišti Máj se mnoho přítomných ohrazovalo proti označení radikál či rasista. Fedor Gál vysvětluje, co je a co není rasismus a na co se máme ptát Romů. „Jestli někdo zvedá protiromské téma proto, aby se udržel v pozici, je zločinec, deviant,“ říká sociolog v rozhovoru pro MF DNES.

Někdy si říkám, jestli přece jen nejsem taky trochu rasista. Když jedu tramvají a nastoupí parta Romů, začnu instinktivně dávat pozor na svou peněženku...

Dobře děláte.

Ale říkám si, že pokud to jsou kapsáři, seberou mi maximálně tak promile toho, o co mi může ukrást „běloch“ v kravatě, když třeba vyvádí miliony z dopravního podniku.

Nebo rozhazovačný pitomý stát. Já se budu cítit v tramvaji podstatně hůř, když do ní nastoupí osm holohlavých kluků. Zlodějičci z Rumunska mi můžou šlohnout peněženku, ale skinheadi by mě klidně ubili.

Hodně lidí se dívá: když nechci Romy za sousedy, protože žijou jinak a chovají se hlučně, jsem proto rasista?

Rasismus začíná tam, kde cítím nenávisť a předsudky vůči lidem jenom proto, že jsou jiní než já. Mít nepřijemného souseda je peklo, ale když mluvím o rasismu, mluvím o vztahu ke skupině lidí nacpaných do jednoho pytle.

Co vás nejvíc zneklidnilo na atmosféře posledních týdnů?

Nejde o poslední týdny. Byl jsem před pár lety v Janově, Litvínově, sledoval jsem Duchcov, navštívil jsem ostravská ghetta. Jsem zneklidněný atmosférou ve společnosti. Připomíná mi to 20. a 30. léta minulého století, kdy jasnozřiví lidé zřetelně cítili, že atmosféra houstne. Což je nyní docela neuvěřitelné, protože dnes žijeme v demokracii, relativním blahobytu. Od roku 1939 tady zřejmě nebylo lépe a lidi mají přesto pocit, že hůř nebylo, jsou permanentně naštvaní. A tak stačí jiskřička, například facka na pískovišti a máte v ulicích dav. Ukažte davu nabitému negativními emocemi na obětního beránka a začne se chovat pogromisticky. Romové jsou tradičně první na ráně.

Vidíte v těchto situacích nějaký nový prvek?

Zneklidňující pro mě je, jak se k této situaci staví někteří politici a další se na ní dokonce přiživují. Jak to, že ty politiky, kteří v médiích tak rádi mluví na téma sociální spravedlnosti a solidarity, nevidíme vlastním tělem bránit ohrožené ženy, děti a staré lidi? A pak jsou tu ti, kteří tuto kartu zneužívají, a ti jsou nejhorší z nejhorších, jsou nebezpeční. Těžší z nenávisť - ne vůči konkrétním viníkům, ale ke skupině obyvatelstva. Já jsem Žid, narodil jsem se v Terezíně, mí nejbližší odešli z tohoto světa v krematoriích koncentračních táborů. Nemůžu pasivně přihlížet.

Takový Tomio Okamura je možná ten poslední, kdo by měl být rasistou, protože si sám prožil ústrky v dětství. Je špatně, že teď vyzývá Romy, aby na sobě „zapracovali“, jak to udělal on?

Okamura je populista s velkým P. Znám spoustu Romů, kteří na sobě zapracovali, přestože žili v extrémně nepřátelském prostředí. Ano, člověk na sobě makat musí a je

na něm, aby se dostal z problémů, ale v atmosféře, kde 44 procent dětí nenávidí Romy, aniž s nějakým promluví tři věty, kde 90 procent lidí nechce mít Romy za souseda, musí Romové na sobě makat asi desetkrát víc než běžný občan.

Otto Chalopka z VV napsal: „Pokud se nedostavují žádané výsledky, hlavní vina leží na Romech samotných. Ono je velmi složité pomáhat někomu, kdo pomoc odmítá.“

Proč neexistuje romská elita, která by své požadavky - mimo jiné na svou komunitu - hlasitě a jasně artikulovala?

Nechtějte například po mně, abych antisemitům vysvětloval, že jsem sice Žid, ale jinak normální. Na řídkost elity strádáme všichni, nejenom Romové. Stejně jako na inflaci lůzy. Rasové a etnické charakteristiky lidí bych do toho fakt netahal.

Mohou se Romové „přizpůsobit“?

Já myslím, že jsou přizpůsobiví až až. Nikdy nevybudovali romskou gerilu proti extremistům, kteří je ohrožují na životech. Nikdy nevytvořili vlastní politické zázemí, které by hlásalo stejně agresivní a xenofobní teze, jaké šíří politici, kteří Romy nemají rádi, nebo je zneužívají na vlastní politickou kariéru - což je případ toho pána z VV.

Jaká je podle vás tedy motivace politiků, kteří se pouštějí do Romů?

Jestli někdo zvedá protiromské téma proto, aby se udržel v pozici, je zločinec, deviant. Přilévá olej do ohně, který jednou sežehne možná také jeho děti.

Hodně lidí nechápe, proč mají být označeni za rasisty, když chtějí, aby se Rom choval stejně jako oni...

Stejně jako kdo? Jako sympatizanti DSS? Jako chalupáři a zahrádkáři? Jako významná část městské střední vrstvy posedlé konzumním životním stylem? Jako já? Vy? Ne! Nepřátelé Romů by chtěli, aby nebyli, anebo aby je alespoň nebylo vidět. Proč by měl člověk, který se dokáže radovat z přítomnosti, odhodit tuhle svou vzácnou vlastnost? Většinová populace považuje za užitečnější trávit svůj život v nasranosti a v obavě, co bude za 20 let. Ta radost z každodenního života, přítomného okamžiku, jejich vztah k dětem a starým lidem, integrita romských rodin, je něco, co bychom se měli od nich učit. Já jsem poslední tři roky dělal s partou lidí dokument o rodině Natálky z Vítkova. A za tři roky se z těch lidí, kteří se kolem toho filmu motali, půlka rozvedla, rozpadly se přátelské vztahy. Takové to typicky české. A ta rodina je přes to trauma a stigma a to hrozné, co přežili, integrovaná jako hrom.

Je třeba zcela nelegitimní názor Okamury, který říká: podpořme dobrovolné vystěhování Romů do jejich státu v Indii, tak jak to bylo s Židy a Izraelem?

On ví, že co říká, je absolutní nesmysl. Ví, že když řekne, ať si Romové založí svůj vlastní stát, nepohne se ani lísteček na stromě, protože Romové jsou roztroušeni minimálně po celé Evropě, tedy hlavně tam, kde po Okamurovi neštěkne ani pes. Takže je to výrok adresovaný ne ve prospěch vzniku samostat-

ného romského státu, ale ve prospěch kariéry pana Okamury. Ale hlavně: vždyť oni jsou Češi, občané České republiky, oni jsou tady doma! Mimochodem, on existuje v Indii nějaký romský stát?

Při českobudějovických demonstracích se objevila nová věc: k pochodujícím extremistům se připojila i střední třída. Jak je tohle znepokojující?

Otázka je, kolik lidí ve společnosti musí projevit tento typ negativní emoce, aby došlo k požáru. Kolik? To nemusí být 12 procent voličů, někdy stačí pro překročení kritické hranice mnohem menší procento lidí, a na konci je Václavské náměstí plné hajlujících a vítajících Hitlera. Nedávno jsem ty fotky viděl.

Myšíte, že jsou účelně využívány peníze, které na „romskou problematiku“ přicházejí z evropských fondů a z našich daní?

Já jsem například odpůrcem rozdávání peněz

Fedor Gál v r. 2009

na osobní spotřebu. Dáte-li chudému člověku tisícovku, zůstane chudým dál. Jeden slovenský novinář vystopoval, že z peněz dislokovaných na řešení takzvaného romského problému se k Romům dostala jen desetina - a to nemyslím do jejich peněženek.

A jakou tedy vidíte cestu?

Za prvé ve vzdělání romských dětí. Od útlého věku - když je jim patnáct, už je pozdě. Fascinuje mě, jak se k problému staví církev. Romové jsou věřící lidé, z drtivé většiny katolíci, a jen sem tam se objeví farář, kteří jdou do terénu. Jestli je v Česku napočítáte na prstech jedné ruky, tak je to hodně. Mělo by to být téměř přikázání - běžte do terénu, zakládejte mise v těch čtvrtích, ghettech, nabídněte dětem osvětlu, zaplňte jim volný čas, ale nevymývejte jim při tom mozky. Za druhé jde o vytváření pracovních příležitostí. A ptejte se také, jak se povedlo dostat na kandidátky politických stran lidí z romské elity.

A dál?

Zajímejme se, kdo ti Romové jsou. V obecném podvědomí vystupuje Rom jako grázl, zloděj, nefachčenko, a romská holka rovnou jako prostitutka. To je šíleně deformovaný obraz těch lidí. Když se ocitnu náhodou vedle Roma, neměl bych se bát, že dostanu vši anebo že mi šlohne peněženku, ale aspoň se zeptat: Co děláš, jak žiješ, kolik máš dětí, jak se jmenujou?

Zmínili jste podobnost s předválečnou dobou. Tehdy ale byly ekonomické problémy vážnější. Co je ve srovnání s tehdejšími časy tedy stejné a co odlišné?

Já tehdy nežil, ale čtu knížky z té doby, od Fallady, Rotha, Máraie... Ti lidé cítili ve vzduchu katastrofu. Signálů bylo mnoho. Zhoršování životního standardu byl jen jeden z nich. Ale měnil se třeba duch médií, která umožňovala šíření negativních emocí, rétorika politických elit, naladění davu, mobilizovala se lůza. A najednou se objevili vůdcové, kteří si dav osedlali a ty ostatní zahrnuli do kouta. Jenom slepý a hluchý si může myslet, že to povede jinam, než do pekel.

Zprávy.idnes.cz, 14.7.2013

RASISTY JSME ZASÁHLI NA BOLAVÉM MÍSTĚ

Ve znaku mají brouka Pytlíka a shromažďují zprávy o tom, jak Češi „lžou, kradou, znásilňují a vraždí“. Za recesistickou iniciativou „Čechy v ČR nechceme“ stojí noční vrátný a překladatel, který z bezpečnostních důvodů vystupuje pod pseudonym Karel Roztočil.

rozhovor Silvie Lauder s „Karlem Roztočilem“

Proč vaše iniciativa vznikla?

Já jsem rasismus a nesnášenlivost zažíval sám už od střední školy, kdy jsem byl pro spolužáky „židáček“, kterému se připínalo, že „arbeit macht frei“. Pak jsem se hodně účastnil protestních akcí proti neonacistům, třeba během protiromských pochodů ve Varnsdorfu. Poslední kapkou pro mě nicméně bylo narození romských paterčat letos v červnu. Když i lidé, které jsem považoval za inteligentní, začali o těchto dětech mluvit jako o vyzírkách, zlodějích a parazittech, tak jsem si řekl, že je potřeba něco udělat.

Jak jste přišel na ten koncept - namířit zobecňující argumenty a předsudky na „bílou“ většinu?

Ono to leželo na ulici, není to přece nijak objevný nápad. Nicméně zjevně to zafungovalo - za prvních deset dnů existence našeho facebookového profilu jsme nasbírali dva tisíce „líků“, ale taky nás zablokovali. Mám pocit, že takto rychle ještě Facebook nikoho nezablokoval. A minulý týden jsme byli zablokováni podruhé, což se teď snažíme nějak řešit. Je zvláštní, že rasistické profily Národního odporu nebo Cikány v ČR nechceme v klidu fungují dál. Nicméně mám velkou radost a jsem překvapený, jak skvěle se lidi podařilo oslovit - za použití nulové reklamy nebo propagace. Kromě Facebooku máme ještě klasické stránky a tam chodí osm tisíc lidí denně. A hlavně jsme, soudě podle reakcí a ohlasů, zasáhli „šedou zónu“, na kterou cílí každá protirasistická kampaň a většinou se to moc nedaří.

Stojí za vámi nějaká organizace?

Ne, je nás pět individualit. Já se starám o texty a o komunikaci, dále kamarád filmař a sce-

nárista, který točí videa, a právník, s nímž konzultujeme právní otázky. A z dalších dvou jeden pracuje ve vydavatelství a druhý na kriminálce. Nabalují se na nás další a další lidé, kteří nám pišou e-maily a posílají sami obrázky či zprávy. Jeden fanoušek nám třeba poslal parodii státního znaku, kde místo lvů jsou v jednotlivých políčkách prasátka. Taky máme další plány – shromažďujeme karikatury Čechů, které budeme postupně zveřejňovat a pak je vystavíme v nějaké galerii. Vrcholem by měl být „pochod proti Čechům“, který se bude konat 24. srpna. Zatím nevíme kde, ale plánujeme to někde na rozhraní Moravy a Čech, protože máme hodně podporovatelů z Brna či Ostravy. Rádi bychom z toho udělali happening, kde zahrají nějaké kapely a rituálně tam oběsíme brouka Pytlíka. Pak bude následovat vážnější část, což bude debatní panel, v němž se chceme zaměřit na skupiny obyvatel, proti nimž jsou zejména namířené předsudky v české společnosti. Čili Romové, muslimové a Ukrajinci. Výstupem bude bodový manifest určený vládě.

Rasisty parodujete velmi věrně. Kam chodíte pro inspiraci?

My je někdy ani neparodujeme, prostě vezmeme text z neonacistického webu a jen vyměníme slova. Třeba od rasistického serveru White Media jsme převzali text „Černoši jsou opice“, jen jsme černochoy nahradili Čechy.

Stává se vám, že nadsázku někdo nepochopí? Čas od času ano, ale drtivá většina čtenářů to moc dobře chápe, což mě taky příjemně překvapilo. Nicméně chodí i výhrůžky, což mě nakonec až tolik nepřekvapuje, protože mě neonacisté na svých stránkách už před nějakou dobou označili za „nepřítele národa“ a „muže určeného k likvidaci“. A taky pár lidí vyhrožovalo trestním oznámením. To je známka, že to děláme dobře.

Čeho touto aktivitou chcete dosáhnout?

My jsme toho cíle v podstatě už dosáhli. Jednak jsme zasáhli bolavé místo českých rasistů. Ale hlavně si o tom lidé začali povídat, debatují o problémech, které my nadhazujeme. To je strašně důležité.

Respekt, 27.7. 2013

CHVÁLA NEPOHODLÍ, ČASU KE ZRÁNÍ A TRADIČNÍ RODINĚ

O tom, čím stůně současná rodina, hovoříme s Vladislavem Chválou a Ludmilou Trapkovou. Oba jsou zastánci psychosomatického způsobu léčení a iniciátory změn ve zdravotnictví. Mají na své straně nejen moudrost přírody, ale i pomalu přibývající počet lékařů, psychologů a terapeutů, kteří si jsou vědomi souvislostí mezi stavem duše a těla na jedné straně a životního prostředí a zásadního významu rodinného systému na straně druhé.

Rodinu připodobňujete k sociální děloze. Jak se takové rodině dnes daří?

PhDr. Trapková (T): Je neustále rušená. Dítě se v ní nemůže v klidu vyvíjet.

MUDr. Chvála (CH): Protniká do ní infekce ze všech stran, je v kontrakcích. Hlavní funkcí biologické dělohy je chránit plod před předčasnými nároky okolního světa. Nelze do ní pořád šťouchat, dívat se dovnitř a rušit. A to je závažná otázka i z hlediska sociálního. Stát nemá do chodu rodiny příliš zasahovat, pouze zajišťovat podmínky, aby mohla existovat.

Jakou léčbu tedy navrhuje?

CH: Považuji ekonomickou krizi současného systému za příznivou. Pokud bude větší problém sehnat obživu, samozřejmě bez toho, aby došlo k devastující chudobě, vývoj povede k uskromnění a zpevnění rodiny.

T: Zdravotnictví by se nemělo starat pouze o jednotlivce, protože symptomy, které se na členech rodiny objevují, jsou příznaky celku. Když děloha nefunguje, tak nestůně jen dítě, ale i dospělý a naopak. Pokud každého z nich ošetřuje jiný lékař bez vzájemné domluvy, tak dochází k nehoráznému plýtvání a omylům.

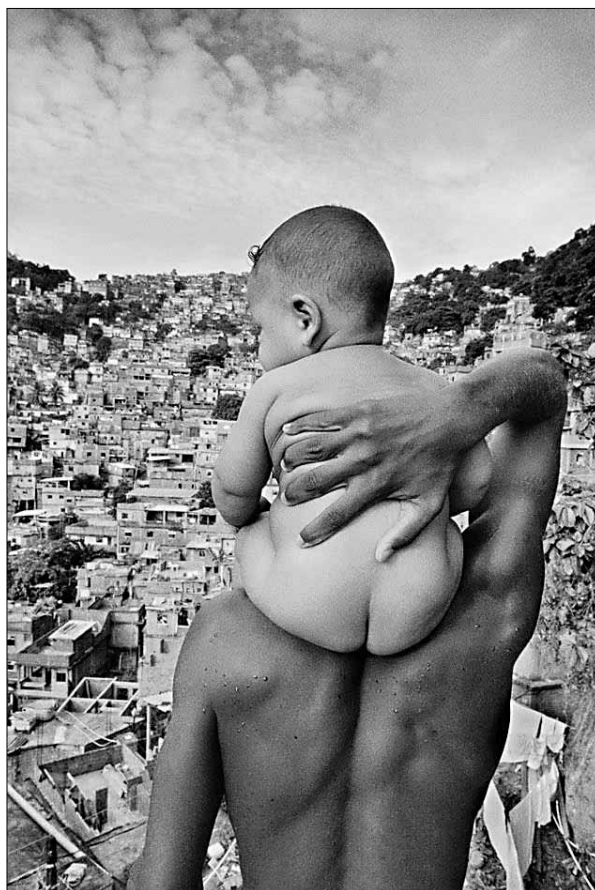
CH: Popsali jsme onemocnění z nedostatku času typu kairós. Dalo by se jim říkat „hypokairózy“ podle vzoru hypovitaminózy. Řada somatických onemocnění u dětí i rodičů, třeba i deprese u matek, je způsobena nedostatkem času ke spolupobývání a ke zrání přirozených procesů. Ve vnějším světě platí čas chronos, vůči kterému by rodiče měli prostor pro dítě vypořádat – pokud tedy sami nejsou v pasti úspěchanosti.

T: Maminkám doporučuji, ať využijí v Čechách mimořádně dlouhou rodičovskou dovolenou a naplno se věnují dítěti, sledují jeho potřeby a zároveň jsou dostatečně přísné, učí se mu dávat hranice.

Jste zastánci tradičního modelu rodiny a považujete za problematickou výměnu ženské a mužské role.

CH: Nedávno mě navštívila matka s dvacetiměsíčním dítětem, které odmítá jíst a hubne. Jinak velmi starostlivá žena vybuchla, když jsem se zeptal na otce: „Proč se ptáte na toho kretěna? S žádným mužem nechci být.“ Uvědomil jsem si, že se o dítě stará ryze mužským způsobem a na ženství nezbývá čas. Musí jako chlap zajišťovat rodinu zvenčí, uvnitř pak chybí matka a dítě začíná nevědomě soupeřit. Byl to hrůzný obraz, jak se vyvíjí situace, když se neuznává význam otcovství. Nebo toho, co se stane, když zmizí muž, který by ženu s dítětem ochránil před nadbytečným spěchem.

T: Většina úvah a informací v médiích je uváděna z hlediska dospělých. Málokdo se ale zamýšlí nad tím, jak situaci vnímá dítě. Čtete, že každý dospělý, tedy například i ho-

mosexuál, má právo mít dítě – což není pravda. Jisté ale je, že každé dítě má právo na oba rodiče, a to ve věravé diskuse zaniká. Nedomnívám se, že je jedno, zda je rodič vlastní, nebo nevlastní. Možná si řeknete, že jsme zastánci konzervativního pojetí rodiny, ale často se setkáváme s důsledky současné situace. Například s tím, že děti jsou nemocné, když mají dva tatínky. Většinou dobře cítí situaci, ale nemohou dát svůj názor najevo. Je to pro ně nevhodné, a tak se alespoň počurávají.

Terapie bez vědomí potřeb celého systému je v tomto případě bezzubá. Ptá se: Je vám to pohodlné, nebo není? Rychlejší je, když mám představu celku a toho, co je potřeba – posílí otce, podpoří matku, ochrání či otužít dítě.

Tvrdíte, že pohodlnost, malá odolnost a otužilost se přímo podílejí na vzniku mnoha onemocnění. Platí to i o vztazích v rodině?

T: Zatímco po válce jsme léčili oběti despotických otců, nyní se věnujeme obětem příliš liberální výchovy. Dnes strádá těžiště vyžadování, trénování a otužování. Matky to často vědí, ale jsou bezmocné, samy nedostaly ve svých původních rodinách, co potřebovaly. Došlo k ztotožnění pečující, tradičně mateřské, a vyžadující, obvykle mužské úlohy. A to je, jako když zrušíte oba póly, v rodině přestane proudit životní síla.

CH: Toto proudění je zároveň zdrojem nepohodlí a dramatu. Jsme vychovávaní v přesvědčení, že není důvod snášet něco nepříjemného, což považuji za problém. Život nutně obsahuje i složité záležitosti, my je neumíme přijímat a raději situaci opouštíme. Za opravdu naléhavou považují schopnost a ochotu vybírat si podněty. Neumíme v množství

lákavých nabídek volit a především odmítat to, co nechceme. Myslím, že větší dluh je na straně mužů. V rodině ubývá naše aktivita, důraz na výchovu a pevnost. Za hrdinství je považováno slézání hor, skákání padákem, adrenalinové sporty, tedy nepohodlí, které si sami vybereme. Starat se ale o to, aby rodina měla denně obživu? Aby děti chodily pravidelně do školy a nedělaly hlouposti? To je něco, co jsem si nevybral. Ztratila se dospělá schopnost dělat to, co se mi nechce.

Často pracujete s páry, které nemohou počít dítě.

T: Když mluvíme s takzvaně sterilními páry bez somatické příčiny neplodnosti, mnohdy slyšíme zvláštní ticho. Dítě si přejí, v jejich mysli ale nemá žádnou podobu kromě toho, že je to kamínek do mozaiky úspěchů. Druhou modelovou situací je, když se potkají dvě děti nedopečované původní rodinou. Vzájemně si vykrývají to, co potřebují dostat. Ona v něm podvědomě hledá tatínka, on v ní někoho, u koho se může schoulit. Ale copak dvě děti mohou mít další? Řekla bych, že v takových případech se příroda chová rozumně. Pokud do této situace intervenuje reprodukční centrum a vloží dítě do nepřipravené dělohy, je to zoufalý pokus, který tam – při pochopení všech souvislostí – nepatří.

CH: Na druhou stranu: Dítě může vyvolat mateřské chování i u nezralé ženy, pokud je dostatečně vnímavá. U otce platí totéž. Dítě ho provokuje, aby projevil svou pevnost. Dospělý muž stanoví hranice a vyžaduje je. Nezralý muž s dítětem soupeří nebo nakonec uteče, když navíc často sklízí kritiku od své ženy. Důležitá je souhra celé trojice, z které nelze nikoho vyčlenit. Na souladu záleží celý průběh sociálního těhotenství i porodu – separace od rodiny.

CH: Teď znamená zvyšování počtu neplodných párů?

CH: Může jít o symptom stále menší připravenosti dostát požadavkům dospělého rodičovství. Pak by mohlo jít o ozdravný mechanismus, který narušujeme technickým způsobem, když obcházíme všechny tělesné obrany pomocí mimotělního oplodnění. Jaké to může mít následky?

CH: Nechci naznačovat, že děti, které pocházejí ze zmrazených embryí, by nemusely být v pořádku. Důležitá je kvalita vztahu, do kterého se dítě narodí – tedy stav sociální dělohy. Nicméně teprve teď dospívá první generace dětí ze zkumavky, a co způsob jejich početí bude znamenat pro jejich vlastní rodičovství, se teprve uvidí.

cením si i varianty, když pár dozraje k rozhodnutí dítě nemít a vědomě snáší důsledky. Mnoho lidí o potomka usiluje jen ze společenských důvodů, kvůli přání rodičů a podobně.

T: Naopak se často stává, že když pár přijme možnost, že dítě nebude mít, že život bude dobrý i tak, žena se uvolní a narodí se jí dítě. Uvědomění, že obě varianty jsou možné, a ponechání volby na vyšší

Iveta Kučerová, Psychologie dnes, leden 2013

PROSTOR PRO ODVAHU S TÁLE EXISTUJE

– stačí nejt s většinou

Jméno biskupa Václava Malého mají mnozí spojené s kultivovaným moderováním protestních shromáždění v dobách sametové revoluce. Dnes jeho podporu oceňují rodiny politických vězňů v Bělorusku, Moldávii, na Kubě, v Číně, Súdánu či Iránu, které navštěvuje a pomáhá jim nenásilnými prostředky bojovat s nesvobodou.

Když jste loni jako první laureát přebíral nově udělovanou Cenu Arnošta Lustiga symbolizující občanskou odvalu, statečnost a lidskost, řekl jste, že žijeme v době bez ideálů. Proč si myslíte, že tomu tak je?

V roce 1989 se otevřely nové možnosti a lidé začali srovnávat svou životní úroveň s lidmi na západ od našich hranic. Cílem pak bylo dosáhnout ekonomické úrovně stejně jako v západních zemích. Jsem však přesvědčen, že s tím je nutné spojit vědomí k občanské zodpovědnosti, k demokracii. Pozorují, že máme pořád dluhy, společnost je rozdělena na my a oni, chybí kvalitní střední vrstva a kvalitní občanská společnost. Stále se vše soustřeďuje na otázky ekonomické a málo se mluví o občanské zodpovědnosti.

Co to znamená být zodpovědný občan?

To znamená jednak zodpovědně volit, nedat na demagogii a laciné sliby, sledovat společenské dění a vytvářet síť pro občanskou kontrolu. Nestačí konstatovat, že něco selhává, ale cítit spoluzodpovědnost za vytváření atmosféry. Stále opakuji, že my obyčejní občané vytváříme podhoubí celkové atmosféry, nejen politici. Pozitivní atmosféra se vytváří tam, kde má člověk svůj domov – v obcích, ve městech -, tím, jaké má sousedské vztahy, nakolik se zapojuje do činnosti místních spolků, kulturních akcí aj.

Pro své aktivity v době komunismu a v období sametové revoluce jste se stal pro mnohé občany symbolem odvahy a hrdinství. Jaký dnes vidíte v běžném životě prostor pro odvalu, hrdinství a statečnost?

Statečnost znamená jít rovnou životní cestou a nedat automaticky a za každých okolností na názory většiny. Protože většina může mít pravdu, ale není to pravidlo. Jenom se přizpůsobovat trendům je nedůstojné člověka. Ale vyžaduje to někdy statečnost. Nemyslím jen v oblasti módy nebo techniky, ale i v oblasti názorové, postoje. Statečnost nevnímám v rovině, že člověk je ochoten riskovat vězení pro své názory, ale především v odvaze jednoduše za svými názory stát, uměně je konfrontovat, byť nejsou v hlavním trendu, a samozřejmě pro ně snést i nepříjemnosti. Tím často nemusíme získat sympatie druhých. Ale jak říká české přísloví, není člověk ten, který by se zalíbil všem.

Myslíte si, že je možné, aby v Česku nějaká politická strana znovu nastolila prostředí útlačku a nesvobody?

Nevěřím, že u nás bude obnoven komunistic-

ký systém. Jsme tolika bezpečnostními, vojenskými, politickými, ekonomickými vazbami spojeni v rámci Evropské unie, že taková možnost není. Nicméně rozhodně nejsme uchráněni před vlivem demagogie a laciných slibů. Přirozeně existuje nebezpečí, že budeme nadále žít na dluh pro budoucnost. Nemám radost z toho, že se více komunistů dostává do zastupitelstev, protože komunistická strana dosud neudělala důkladně pokání, neřekla jasně, že před rokem 1989 tady vládl nesvobodný systém, který zlikvidoval spoustu lidí nejenom fyzicky, ale u duševně. Strana se od toho nedistancovala a nadále někteří její představitelé šíří nehorázné lži. Politická spolupráce mezi sociální demokracií a komunisty je nebezpečná, ale k zásadní změně systému nedojde.

Jak dnes vnímáte morální autoritu církve? Má církev v převážně ateistickém Česku mladým lidem co říci?

No, to je otázka do prance. Církev v duchu bible zdůrazňuje vztahovost člověka. Rozvíjet vztahy, aktivně je tvořit, něco umět pro druhého obětovat. Vůle a odvaha podívat se do svého nitra a nevidět jen chyby okolo sebe. Zase jsme u zodpovědnosti ve vztazích. Nežít jen z nějakých snů, co by bylo, kdyby bylo, přijmout svoji omezenost a hlavně jako základní měřítko nebrat srovnávání s druhými. Uznat svou nedostatečnost a snažit se ji překonávat. Je veliký dar plně a důstojně žít, jak v přátelství, tak ve vztazích. Toto jsou témata, která jsou velmi nosná ve všech dobách a všech systémech. To vše předpokládá pokoru před Tím, kdo nám daroval život a schopnosti, abychom rozvíjeli své lidství. Dárce, jemuž nikdy nesplatíme své dluhy.

Jsou obecně známy negativní postoje katolické církve k používání ochrany či antikoncepce, její kritický pohled na plánování početí, na odmítání homosexuality, přestože je vědecky dokazováno, že homosexualita je vrozená. Nemyslíte si, že tyto postoje naopak podporují nedůvěru mladých lidí v katolickou víru? Že je od víry mohou odradit nadměrné požadavky církve na jejich sexuální chování?

Jistě byla období v dějinách církve, kdy sexualita byla vnímána jenom jako záležitost pudová. Dnes se to ve společnosti překlápilo na druhou stranu a vše se poměřuje sexualitou. Sexualita má být zabudována do celkového ustrojení člověka. Je třeba spojovat sexualitu se zodpovědností, aby se druhý nestal jen nástrojem mého sobeckého potěšení. Většinou se v současnosti klade důraz na „užij si a uspokoj se“, ale už se méně klade důraz na to, zda tímto soužitím nějak vyzráváme, nebo jestli neustávám useknutou lidskou bytostí. Co se týče antikoncepce – nikoli ovšem abortivní, která je z hlediska církve zcela nepřijatelná -, vždy lidem říkám, že to si musí zodpovědět oni dva. Musí si poctivě a upřímně položit otázku: Nejsou sobec? Otevíráme možnost případnému předání života? Ano, sexualita je též potěšením, ale v celkovém trvalém a věrném vztahu. Nesmí být vytržena ze vztahu, v němž je ochota obětovat se pro druhého.

Když se sexualita stává jen zábavou, je zde nebezpečí jakési instrumentalizace, ale s tím se ve vztahu nevystačí.

Církev nehlásá, že homosexualita je nemoc. Uznává, že je vrozená. Pouze se staví proti intimnímu rozvíjení homosexuálního soužití.

Co si myslíte o zavedení sexuální výchovy do škol?

Jsem pro to, aby rodiče měli odvahu o těch záležitostech s dětmi věcně hovořit. Nestavím se proti tomu, aby se o tom mluvilo i ve škole. Jsem proti tomu, aby se o sexualitě mluvilo mechanisticky, například o způsobech antikoncepce, které lze doporučit apod. Je důležité s popisem tzv. technikálií okamžitě spojovat rovinu vztahu. To je celá psychologie, to vám nemusím vysvětlovat. Tyto spojitosti v osnovách chybí.

Dnes mladí lidé odkládají početí někam po třicítce, co si o tom myslíte?

Pozoruji u mladých lidí, že s počítím počítají, až když si například užijí cestování po světě: navštíví Andy, Cejlon. Nepál, safari aj. Nic proti poznávání světa. Zároveň ale vidím, že dnešní mladí lidé osobnostně vzrůstají později, než tomu bylo dřív. Důvodů, proč tomu tak je, je jistě víc.

Ve své poradenské praxi se setkávám se ženami po třicítce, které nemají partnera a jsou z toho nešťastné. Chodí takové ženy i za vámi?

Spíše se setkávám s neshodami v manželství a v tom jsem vždy velmi opatrný. Pak za mnou chodí lidé, kteří jsou v nedobré duševní rozpoložení, že se jim mnoho věcí nedaří. Nechápu single život. V něm vůbec není pěstování vztahu. To je pro mě docela nepochopitelný způsob života. Rovněž si nemyslím, že je potřeba intimně vystřídat mnoho partnerů, abych zjistil, se kterým si

rozumím. Často příliš pozdě člověk dospěje k tomu, že hledá v životě něco pevného. Stává se, že si lidé říkají, že všechno odložíme a pak uvidíme a ono najednou nic a prázdno. Ta nejlepší léta uběhnou, člověk chce nějakou zakotvenost, a ona nepřichází.

Jezdíte po světě, vidíte tak nějak globálně, kde je individualismu méně a kde víc...

Například v Číně je pořád ještě běžná úcta ke starším, k rodičům, ale v současnost se pomalu vytrácí se zvyšující se životní úrovní. Rodí se tu jedináčci, okolo kterých se všechno točí a z nich se stávají sobci. Tím se mění tradiční rodinná kultura. Byl jsem v Jižním Súdánu, kde rodové vazby hrají zásadní roli. U nás to tak není. Soudržnost širšího příbuzenstva je tady hodně rozmělněná. Všeobecně v islámských zemích jsou rodové vazby silné.

*Alexandra Hrouzková,
Psychologie dnes č.6/2013*

MÁME V SOBĚ DOBRO I ZLO A NETUŠÍME, jak jsou si blízké

Násilí je i oblíbené mediální téma. Proč nás tak vzrušuje?

Jak sex, tak fyzické násilí jsou pochody, které tělo rozpumpují, vybudí ho, takže vznikají zajímavé tělové pocity. To si může ozkoušet každý, když se dívá na detektivku: úžasná křehká blondýnka prochází neosvětlenou opuštěnou budovou a my víme, že tam na ni číhá zvlášť zpustlý, nebezpečný pachatel. Přestože sedíme doma u televize, najednou nám vyschne v ústech, začneme se potit, někteří sahají po brambůrkách na stole. Kdybychom měřili fyziologické parametry, dospějeme k docela úctyhodným hodnotám. Proč nás tak přitahuje násilí, které nás přímo neohrožuje? Představte si průměrného jedince, který časem spadne do určité životní rutiny. Kdo by nechtěl občas z takové rutiny uniknout a rozplynout se v okamžiku? Přesně to mu umožní sledování hororu – v ten okamžik nemyslí na to, co bylo minulý týden, ani na to, co musí zítra udělat – pohrouží se do okamžiku.

Může časté sledování násilí ovlivnit zdravou lidskou psychiku?

Radím se do skupiny psychologů, kteří říkají, že samotná konzumace násilí zdravou stabilní osobnost nemůže zdecimovat. Ale nutno podotknout, že zdravá stabilní osobnost nevyhledává výlučně tento způsob trávení volného času. Dobře ukotvený člověk žije ve světě, ke kterému patří i blízcí lidé, má čas na reálné kontakty, nejen na ty virtuální. Má zážitky, poznává něco nového, cestuje, třeba i někomu pomáhá – to vše patří k životu, který dává smysl. Bohužel dneska má hodně lidí problém odpovědět si na otázku, co to je dobrý, smysluplný život. Jako by selhávali v tom, najít ty správné hodnoty. Pak ovšem ale existují jedinci, kteří už nějaké vnitřní předpoklady mají a násilí je oslovuje mnohem silněji. V jejich případech zapadne jako klíč do zámku.

Jaký je ten zámek, který násilí otevírá?

Kde se bere zlo?

Jednoduchá odpověď neexistuje. Měla jsem nedávno v ruce úžasnou knížku, napsal ji rakouský psychiatr a neurolog Reinhard Haller a jmenuje se Das ganz normale Böse (Úplně obyčejné zlo). Popisuje v ní zajímavý experiment z 60. a 70. let minulého století. Experimentátoři dali tehdy působícím psychologům anonymizované testy, které vyplnili nacističtí pohlavíři souzení v Norimberském procesu – byl to materiál z psychologického vyšetření těchto válečných zločinců. Psychologové měli na základě testových údajů posoudit, co je to podle nich za lidi, jakou profesi by mohli mít. Výsledky byly překvapivé. Všichni znalci dospívali k závěrům, že jde o zcela normální jedince, kteří by se v profesním životě mohli uplatnit jako právníci, lékaři, dokonce jako aktivisté v oblasti lidských práv, objevily se i typy na psychologa. Nejlepších výsledků z tohoto pohledu dosahoval Adolf Eichmann, jeden z hlavních organizátorů holocaustu.

Tomu, že normální testová vyšetření mají i ti nejtěžší zločinci, odpovídá i současné znalecké zkoumání brutálních pachatelů násilných trestných činů. Dobro a zlo v nás sídlí blízko sebe a existuje spousta různých spouštěčů, které mohou „odšpuntovat“ určitý potenciál agrese, který je v každém člověku.

Zločin tedy může spáchat kdokoli?

Současné výzkumy naznačují, že možná jen pět nebo sedm procent těch opravdu závažných pachatelů, především sériových a masových vrahů, vykazuje známky duševní patologie. A ti ostatní? Obvykle čím je čin zvrhlejší, tím častěji se objevuje úvaha, že to nemohl spáchat žádný normální člověk. Někdy se tomu říká Wootonův paradox. Jasně jsme to viděli u Breivika: „Takovéhle běsnění by přece normální člověk nikdy neudělal!“ Ostatně v jeho kauze se objevily i protichůdné znalecké posudky.

Veškeré výzkumy a studie naznačují, že bychom si na Wootonův paradox měli dávat pozor – i velmi extrémní činy pocházejí z myslí lidí, kteří nepotřebují léčit, protože nejsou

nemocní. Jen se z různých důvodů zcela vymanili ze sociálních a morálních norem a dovoluji si je ignorovat. Mají pocit, že mohou všechno – později můžeme dojít k variantě, že se jim předtím staly nějaké ústrky, a budeme mít tendenci to dávat do souvislosti se zahořknutím na společnost. Ale jsou přípustné i jiné modely.

Nejčastější odpověď na otázku, co jsou pachatelé brutálních zločinů zač, obvykle bývá, že se jedná o kombinaci narcistické a disociální nebo asociální osobnosti. Přičemž v úvahu přicházejí nejrozumnější „mixy“ těchto charakteristik.

A co motivace?

I u hodně zvrhlých činů nakonec rozkryjeme banální motiv. Hádka, bohapustou hamiznost, která říká „tohle je teď pro mě výhodné“, nebo takzvanou lásku. Motivace pachatele může být rozmanitá. Můžete mít zlé myšlenky, které vás dovedou ke zlým činům. Jen pro ilustraci: představte si fungující zdravou rodinu žijící na určité úrovni. Najednou manžel přijde o práci. Stydí se to manželce říct, takže nějaký čas dělá, že všechno je normální. Žena je zvyklá na jistý příjem a životní styl – dříve nebo později nastává okamžik, kdy si manžel uvědomí, že nemá šanci situaci ustát. Nechce, aby rodina trpěla tím, že selhal. I to

může být motiv k závažnému násilnému činu. Variantou zlých myšlenek je i zmíněný *em-bitterment disorder*. Anebo můžete mít *zlé city* – pocit ponížení, chuť se pomstít, velkou žárlivost – ty vás vedou ke zlému chování. Vše lze libovolně kombinovat.

Proč nás mnohdy obět' zajímá méně než pachatel? Nechceme o ní nic vědět, abychom se s ní nemohli ztotožnit?

To je jedna ze správných odpovědí. Příběhy obětí nás upozorňují, že svět může být nepřehledný, nespravedlivé místo a že i hodným lidem se mohou stávat zlé věci. To nás vyvede z klidu, z duševní stability. Říká se tomu ochrana iluze dobrého světa. A tu potřebujeme všichni.

Druhá důležitá okolnost je samotný kontakt s obětími. Máme na piedestalu vzory – jedince, kteří jsou akční, nabití energií, sebevědomí. Přesně tento „archetyp úspěšnosti“ v sobě obět' nemá. Je obvykle zdecimovaná, zaskočená, potřebuje veškerou mentální energii, aby se znovu vrátila do života. Takže zdaleka neimponuje dynamičností, flexibilitou, na chvíli je to zlomený člověk. A kontakt se zlomeným člověkem nás nenabízí, ale naopak od nás vyžaduje energii, empatii a naladění se na jiný způsob komunikování. Lidé někdy tápou, jak mají s obětí jednat. Stačilo by, aby věřili své intuici a dali na normální citění. Když mluvím s lidmi, kteří se stali obětí násilného činu, často mi říkají, že mají pocit, jako by jim druzí šli raději z cesty. Ptají se: „Jsem úplně jiná? Je to na mně vidět?“

Zastavme se ještě o domácího násilí. Jak se v této oblasti projevilo, že jde v posledních letech o široce medializované téma?

Medializace problému nemá vliv na množství případů. Má ale vliv na chování obětí. Skutečně registrujeme větší osvětu, obětí už nejsou tak dlouho bezradné, vědí o místech, kde mohou najít pomoc.

Domácí násilí, závažné případy týrání jsou jednou z největších hanebností, kterou může člověk člověku udělat. Může se stát, že nás někdo napadne na ulici, ale domov cítíme jako bezpečné místo. Vybereme-li si partnera z lásky, je to pro nás nejdůležitější člověk. Jestliže se ten nejbližší člověk najednou přeznačuje, vytváří obětí šilný svět, kde dobro a zlo ztratilo jasné hranice. To je důvod, proč se obětí těžkého domácího násilí jeví z vnějšího pohledu jako naivní a hloupé. Typicky slýcháme: „Proč si to nechá líbit? Proč neodejde?“ Dokazuje to, že o podstatě týrání mezi dospělými partnery stále nevíme úplně všechno.

Podle čeho může usuzovat, že partner by mohl být násilník?

Potenciálně nebezpečný partner užívá ve vztahu strategii cukru a biče. Měli bychom si odpovědět na otázku, nakolik můžeme sami zasahovat do vztahu. Čím méně může dotyčný mluvit do vztahu, tím větší je pravděpodobnost, že si vybral rizikového partnera.

Měl jsem na tomto světě a v tomto úseku času, možnost i nutnost poznati snad vůbec všechno, z čeho se zle i dobře skládá lidská bytost: viděl jsem hrubé, studené i vzteklé násilnictví, samu tvrdou i slepou vůli zla; nevědomost, nevzdělanost, nicotnou povrchnost, nejnemravnější prospěchářství, nestoudnou fašes i nejničivnější lež; nejtrapněji splašené pudy sebezáchovy, ohavného egoismu, mravní slabosti a shnilosti, zbabělosti, sračkovitosti a sprostoty; pocítil vrcholné hnusy i vrcholnou hrůzu; uviděl člověkovu lidskou krásu a ryznost, úrodnou a plodnou prostotu širšího národa, účinnou poslušnost, obětavost, statečnost, schopnosti víry a činu, pevnou a nezvrácenou mravní přirozenost dobrého a nezkorumpovaného lidství, na jaké tu každý svět i v těch nejhorších bédách bude moci spoléhat; a mohl jsem v sobě uchovat naději a víru a nepochybovat i jsooucnosti dobrého i ve chvílích těch nejtěžších útoků zlého...

Josef Čapek

A o to větší důvod pro včasné a jasné ukončení vztahu. Někteří lidé zpětně váhají, jestli udělali dobře, když se rozešli. A pak si uvědomí: Dokonce ani rozchod nechtěl přijmout, protože to byla moje vůle.

Nemyslím si ale, že je možné určit délku vztahu, abychom druhého prokoukli. Známe případy domácího násilí, které startují hned na začátku, ale i ty, kdy se násilí vloudí do vztahu později, i s velkým odstupem, třeba až když jeden z partnerů odejde do penze.

U normálního vztahu je důležité, aby byl mezi partnery určitý distanc a intimita. Jestliže tahle dynamika najednou nefunguje, je to zlé. Znam příklady těžkého domácího násilí, kdy obět' úplně ztrácí intimitu, nesmí sama na toaletu, nerozhoduje o tom, kdy si bude mýt hlavu, jak dlouho se bude sprchovat atd. Jestliže rekonstruujeme tyhle vztahy, zjišťujeme, že už na začátku byly jisté varovné příznaky, ale ve fázi poblouznění a zamilovanosti jsme je špatně interpretovali jako projev zájmu. Na začátku vztahu partner kupříkladu říká: „Proč by sis chodila sednout s kamarádkami? Jestli mě máš ráda, tak zůstaň se mnou, je nám spolu nejlíp.“ To jsou první náznaky sociální izolace, které mohou končit mnohem hůř. Nemyslím si, že bychom měli do vztahu vstupovat s podezřívavostí, ale měli bychom věřit svým pocitům.

Daniela Kramulová,
Psychologie dnes 3/2013

U studny

Listy bukú
šumí překotně
o bezpráví
co s krví ztracenců
pozřela jejich stříbrná kůra
a listům nezbyvá
než zpívat o nebi,
které už téměř nevidí.

Tuší však,
že jedinou nadějí
je voda.

Ta jediná obmyje člověka
a jeho nahota
jí nevodí.

Tomáš Kaválek

Dědečkova písnička

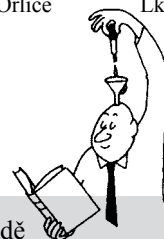
Zase jsme si vyprávěly s Františkem
o lidech a malování,
do ruda vybarvených šípčích,
co nikdo nesbírá,
o štokrleti v síni
a dědečkovi, jenž pletl koše
z písni a vrbového proutí,
do nichž se vešly všechny radosti
i trápení.

S dědečkem koše odešli
a zpívat už se zapomíná.

Tomáš Kaválek

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 11.8.	19. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	Mdr 18,6-9 Ž 33
8.45 h. Lukavice	Žd 11,1-2.8-19
10.15 h. Orlice	Lk 12,32-48
sobota 17.8.	17.30 h. Mistrovice
	19 h. Lukavice
neděle 18.8.	20. v mezidobí
<i>putovní slavnost na Orlici a Šedivci</i>	
7.15 h. Letohrad	Zj 11,19a;1-10 Ž 45
8.45 h. Šedivec	1 K 15,20-27a
10.15 h. Orlice	Lk 1,39-56
sobota 24.8.	19 h. Mistrovice
neděle 25.8.	21. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	Iz 66,18-21 Ž 117
8.45 h. Lukavice	Žid 12,5-7.11-13
10.15 h. Orlice	Lk 13,22-30
sobota 31.8.	19 h. Lukavice
neděle 1.9.	22. v mezidobí
<i>putovní slavnost na Kunčicích</i>	
7.15 h. Letohrad	Sir 3,19-21.30-31 Ž 68
10.15 h. Kunčice	Žid 12,18-24 Lk 14,1.7-14
sobota 7.9.	19 h. Mistrovice
neděle 8.9.	23. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	Mdr 9,13-18 Ž 90
8.45 h. Lukavice	Fl 9b-17
10.15 h. Orlice	Lk 14,25-33

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741